

AFT

FARMACEUTISCH TIJDSCHRIFT

De apotheker als partner in dopingbestrijding
Homage: Covid-19

Uw recurrente premie optimaal besteed!

Niets verliezen van de recurrente premie (PC313)? Dat kan!

Laat uw werkgever deze premie op uw CuraNova contract storten.

De voordelen op een rijtje:

- bruto premie = netto premie
- een gewaarborgd **RENDEMENT VAN 1% NETTO**
+ eventuele winstdeelname*

Een win-win situatie voor werknemer en werkgever!

www.curalia.be
info@curalia.be | 02/735.80.55
Curalia, de specialist voor uw pensioen

EDITORIAAL

Versnellen als het moet

4

DOSSIER

De apotheker als partner in dopingbestrijding

6

TERZAKE

Woelige tijden

16

VERENIGING

Hommage

24

KAVA

Personalia

41

Versnellen waar nodig ...

Yelle sluit het kransje van drie jonge collega's die eind februari verkozen werden als bestuurslid en zich in de voorbije AFT's voorstelden in dit editoriaal.

Ik ben Yelle Corrynen, sinds februari dit jaar lid van het KAVA-bestuur. Reeds mijn hele leven geboeid door biologie en chemie was de keuze voor farmaceutische wetenschappen voor de hand liggend. De keuze voor de officina was dit aanvankelijk echter een heel stuk minder. Gedurende mijn opleiding aan de Universiteit Antwerpen was ik er immers lange tijd van overtuigd dat ik in de industrie aan de slag zou gaan. Ik kon me namelijk moeilijk voorstellen vijf jaar te studeren om nadien doosjes te gaan schuiven. Op een bepaald moment kreeg ik de kans mijn stage te voltooien bij apotheek Nagels te Hoevenen. Al snel bleek dat dit een plaats was waar de patiënt centraal staat en je als apotheker een grote meerwaarde kan bieden binnen de eerstelijnszorg.

De visie op de apotheek die ik er tot dan toe aan overhield, werd al snel uitgedaagd en uiteindelijk volledig onderuitgehaald.

Eens afgestudeerd in 2014 ging ik in diezelfde apotheek als adjunct aan de slag. Tevens vond ik ook mijn weg naar KAVA, meer bepaald de kerngroep van JAVA (Jonge Apothekers Van Antwerpen). Via JAVA leerde ik verschillende jonge collega's beter kennen en kreeg ik de kans om samen met hen op zoek te gaan naar oplossingen voor problemen waar apothekers in het werkveld mee te maken krijgen.

'De visie op de apotheek die ik er tot dan toe aan overhield, werd snel uitgedaagd en uiteindelijk volledig onderuitgehaald.'

Bij JAVA leerde ik Philip Otten kennen. Philip zou nog geen twee jaar later de vennoot zijn met wie ik samen in 2016 de Eeuwfeestapotheek in Antwerpen overnam. Aanvankelijk was er geen ruimte voor twee fulltime apothekers. Als gevolg startte Philip, die toen reeds meer ervaring had, in onze apotheek en vulde ik mijn agenda als vervangend apotheker. Een ervaring die ik overigens iedere jonge apotheker kan aanbevelen. Je leert enorm veel bij op een korte tijd van verschillende collega's. Sneller dan verwacht kregen wij de kans een tweede apotheek over te nemen in Antwerpen. Dit was dan in 2018 een feit en betekende de start van een nieuwe uitdaging!

Zoals vele collega's stel ook ik me wel eens vragen over de toekomst van ons beroep. Tot voor kort vroeg ik me regelmatig af of de grote spelers dergelijk marktaandeel zullen opeisen waardoor een zelfstandig apotheker niet meer kan overleven? De COVID-19-crisis heeft hier voor mezelf gedeeltelijk een antwoord op geformuleerd.

‘Als ik zie hoe we als apotheker in het heetst van de strijd overeind zijn gebleven en een aanspreekpunt waren voor onze patiënten, voel ik me gesterkt in de overtuiging dat ons beroep een mooie toekomst heeft.’

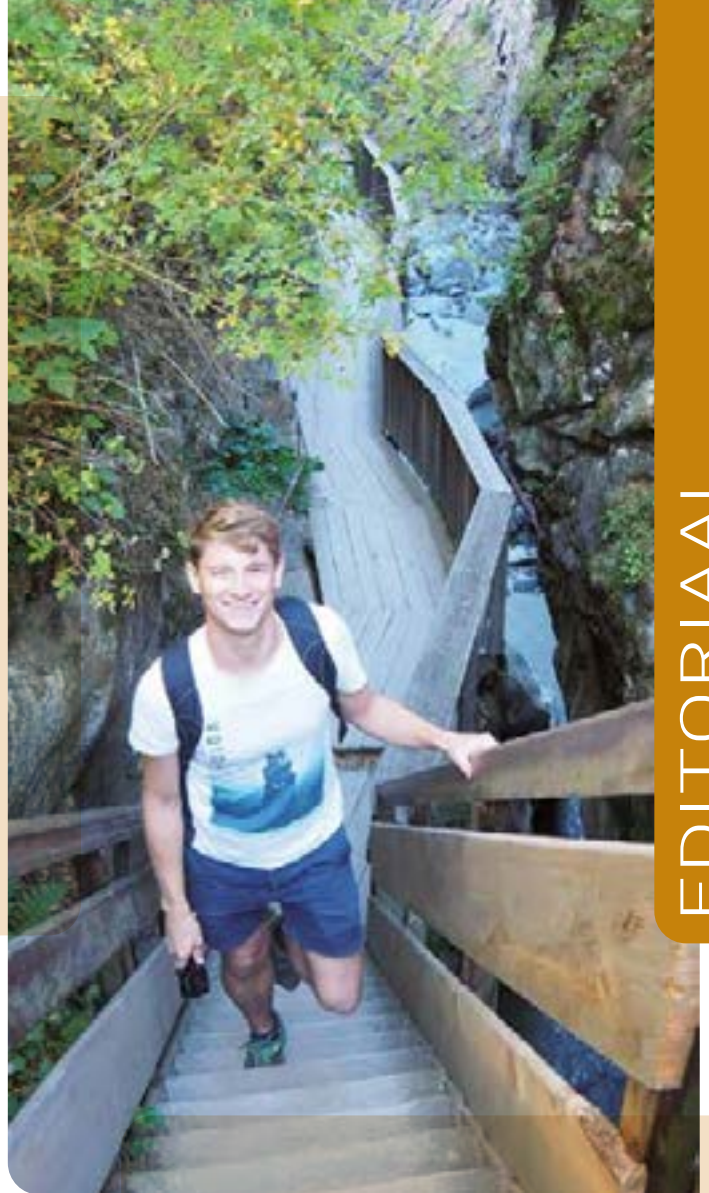
Als ik zie hoe we als apotheker in het heetst van de strijd overeind zijn gebleven en een aanspreekpunt waren voor onze patiënten, voel ik me gesterkt in de overtuiging dat ons beroep een mooie toekomst heeft.

De laagdrempeligheid, de nabijheid en het persoonlijk contact hebben een grotere waarde dan ik aanvankelijk dacht.

We hebben als beroepsgroep bewezen dat we over de kennis en kwaliteiten beschikken om een gevestigde waarde binnen de gezondheidszorg te zijn. We mogen echter niet te bescheiden zijn, moeten durven de nodige erkenning hiervoor op te eisen en al doende onze kwaliteiten in de verf te zetten.

Tegelijkertijd mogen we ook niet blijven stilstaan en terugdenken aan de ‘gouden jaren’. Deze liggen al lang achter ons en dit is niet enkel zo binnen onze sector. We mogen niet te beroerd zijn om de uitdaging met de toekomst aan te gaan. Versnellen waar nodig waarbij we kwaliteit niet uit het oog mogen verliezen. Inzichten in ziektebeelden en bijhorende behandelingen worden complexer. De vereiste kennis die nodig is voor een goede begeleiding neemt hiermee logischerwijze ook toe. Het volgen van opleidingen blijft hier belangrijk. Toch kunnen we ons afvragen of we van alles op de hoogte moeten blijven of zullen we in de toekomst nauwer samenwerken met collega’s en andere zorgverleners om zo samen up-to-date te blijven?

De snelle digitalisering in het ondernemerslandschap is een feit. Onder welke vorm kunnen we hier de gepaste antwoorden bieden alsook voldoen aan de toe-

‘Zijn er andere taken voor de apotheker weggelegd?’

nemende vraag naar thuisleveringen? Hoe kunnen we onszelf hier organiseren en de kwaliteit van advies en zorg garanderen?

Zijn er andere taken voor de apotheker weggelegd? Hierbij denk ik bijvoorbeeld aan een aanzienlijke rol binnen preventie. Dit doen we de dag van vandaag al. We worden echter nog steeds vergoed per verkochte verpakking en het bijhorend advies of advies zonder verkoop wordt niet gehonoreerd.

Als bestuurslid wil ik trachten antwoorden te vinden op enkele van deze vragen en de apotheker verankeren in het zorgveld in de toekomst.

Apr. Yelle Corrynen – KAVA-bestuurslid

De apotheker als partner in dopingbestrijding

Doping, dopingpraktijken, WADA, NADO, TTN ... allemaal termen die uw sportende patiënt vroeg of laat kan laten vallen wanneer hij bij u in de apotheek langskomt. Wanneer we spreken over doping komt er heel wat meer bij kijken dan alleen de atleet die met een hele entourage van trainers, artsen en zo meer zich bezondigt aan 'grootse' dopingpraktijken. De sporter die van een dokter van wacht een medicijn krijgt voorgeschreven dat op de verboden lijst staat, de ploegmaat die een middel aanraadt om beter te kunnen studeren, de jongere die al jarenlang een bepaald medicijn neemt en u vraagt of dit een probleem vormt nu hij aan competitie doet ... Het zit soms in een klein hoekje om (ook onbewust) positief te testen bij een dopingcontrole. Ook de apotheker kan hierin een rol spelen: algemene kennis van de regelgeving, de lijst van verboden middelen, wat te doen als een sporter toch een middel moet nemen dat op de verboden lijst staat, tot wie u of uw sporter zich kan wenden voor meer informatie. Het kan allemaal bijdragen aan gezond en dopingvrij sporten.

We sport moet weten
waar de lijn ligt.

Bron: dopinglijn.be

WADA, NADO ...?

Het WADA is het 'World Anti-Doping Agency' dat werd opgericht in 1999 als een internationaal onafhankelijk agentschap. Het WADA staat voor het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek, educatie, ontwikkeling van antidoping strategieën en het monitoren van de WADA-code. De WADA-code is het basisdocument waarop de antidopingstrijd wereldwijd en voor alle sporten is gebaseerd.

Voor het uitvoeren van alles wat samenhangt met de antidopingstrijd, heeft elk land een ADO (AntiDoping Organisatie). In België hebben we er vier, gezien onze specifieke staatsstructuur. In Vlaanderen is het NADO Vlaanderen (Nationale Antidoping Organisatie Vlaanderen) verantwoordelijk voor het antidoping beleid. In die hoedanigheid staan zij in voor educatie, onderzoek, het plannen en uitvoeren van dopingcontroles, het opvolgen van juridische dossiers, het behandelen van TTN-aanvragen (Toestemming Therapeutische Noodzaak) ...

Dopingpraktijk: wat is dat nu?

Een dopingpraktijk is een inbreuk op de antidopingregels en omvat meer dan enkel het gebruiken van doping. In het Antidopingdecreet van 19 december 2014 wordt onder dopingpraktijk verstaan: de overtreding(en) van antidopingregels op één van de volgende wijzen:

- 1 De aanwezigheid van een verboden stof of van een metaboliet of marker daarvan in een monster dat afkomstig is van het lichaam van de sporter.
- 2 Het gebruik of de poging tot gebruik door een sporter van een verboden stof of een verboden methode.
- 3 Het ontwijken van een monsterneming, of het zonder geldige reden weigeren of zich niet aanbieden voor een monsternamen na de kennisgeving.
- 4 Elke combinatie van drie aangifteverzuimen of gemiste dopingtests binnen een periode van twaalf maanden (elitesporters die whereabouts moeten invullen).
- 5 Het plegen van bedrog, of de poging daartoe, bij om het even welk onderdeel van de dopingcontrole, inclusief maar niet beperkt tot het intentioneel hinderen of de poging tot het hinderen van een controlearts, bedrieglijke informatie verschaffen aan een ADO of het intimideren of de poging tot intimidatie van een potentiële getuige.

- 6 Het bezit van een verboden stof of een verboden methode (hetzij door een sporter, hetzij door een begeleider), tenzij het bezit strookt met een geldige TTN of een andere aanvaardbare rechtvaardiging.
- 7 De handel of de poging tot handel in een verboden stof of een verboden methode.
- 8 De toediening of de poging tot toediening aan een sporter van een verboden stof of een verboden methode.
- 9 Het meewerken, aanmoedigen, helpen, aanzetten tot, samenzweren, verbergen of om het even welke andere vorm van opzettelijke medeplichtigheid in het kader van een (poging tot) dopingpraktijk of de niet-naleving van een opgelegde uitsluiting of schorsing door een andere persoon dan de sporter.
- 10 Verboden samenwerking [...] met een persoon die tot dopingpraktijk is veroordeeld.

Bron: Belgisch Staatsblad, 02.02.2015, p. 8490-8491.

Wat bij een dopingcontrole teruggevonden wordt bij de sporter, is uiteindelijk altijd zijn verantwoordelijkheid. De sporter is verantwoordelijk voor wat hij gebruikt aan geneesmiddelen en voedingssupplementen, maar een apotheker die alert is voor zijn sportende patiënt bij het uitreiken van geneesmiddelen kan hier een belangrijke rol spelen. Ook wat betreft het gebruik van voedingssupplementen heeft de apotheker een belangrijke adviserende rol. Uiteraard mogen we het 'gevaar' van het internet niet miskennen, waar sporters zowel doping als al dan niet vervuilde voedingssupplementen aankopen.

Wat zijn nu die verboden middelen?

Jaarlijks wordt vanuit het WADA een lijst opgesteld met verboden middelen. Dit wordt in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd en is ook terug te vinden via de website www.dopinglijn.be. De lijst van verboden middelen wordt onderverdeeld in verschillende klassen (zie tabel). (S staat voor Substances = stoffen, M staat voor Methods = methoden, P staat voor Particular sports = in bepaalde sporten).

Vanuit NADO Vlaanderen is er een samenwerking met het BCFI om de beschikbare lijsten met geneesmiddelen up-to-date te houden. Enerzijds is er het geneesmiddelenrepertorium waarin twee symbolen terug te vinden zijn die aanduiden welke geneesmiddelen op de verboden lijst staan (zie kader) en anderzijds wordt ook maandelijks de geneesmiddelenlijst op de dopinglijn.be aangepast.

(Verboden stoffen en methoden binnen en buiten wedstrijdverband)	
(Verboden stoffen)	
S0.	Niet-goedgekeurde stoffen
S1.	Anabole middelen
S2.	Peptide hormonen, groeifactoren, aanverwante stoffen en mimetica
S3.	Beta-2 agonisten
S4.	Hormonale metabole modulators
S5.	Diuretica en maskerende middelen
(Verboden methoden)	
M1.	Manipulatie van bloed en bloedcomponenten
M2.	Chemische en fysieke manipulatie
M3.	Gen- en celtoeslag
(Stoffen en methoden die verboden zijn binnen wedstrijdverband)	
S6.	Stimulants
S7.	Narcotica
S8.	Cannabinoïden
S9.	Glucocorticoiden
(Stoffen die zijn verboden in bepaalde sporten)	
P1.	Bitablokkers

Bron: Belgisch Staatsblad 13.12.2019. Ministerieel besluit houdende vaststelling van de verboden lijst, vermeld in artikel 9 van het Antidopingdecreet van 25 mei 2012, p. 113229-39.

- D** Symbool wordt gebruikt voor specialiteiten die ofwel altijd verboden zijn, ofwel enkel verboden binnen wedstrijdverband, ofwel enkel verboden bij bepaalde sporten.
- d** Symbool wordt gebruikt voor specialiteiten die niet verboden zijn, maar toch een positieve dopingcontrole kunnen geven en het gebruik moet derhalve altijd vermeld worden bij een controle aan de controle-arts.

Bron: geneesmiddelenrepertorium - www.bcfi.be

Zolang er sport is, zal er doping zijn

Bedriegers zullen er altijd zijn, dus dopingvrije sport is een illusie, maar wel een strijd die niet mag worden opgegeven. Dit om twee redenen: enerzijds moet faire sport nagestreefd worden, anderzijds zijn er belangrijke gevolgen en gezondheidsrisico's op korte en lange termijn. Vaak hebben sporters geen oog voor nadelige effecten op lange termijn en zien ze enkel het gewenste effect dat ze met gebruik van middelen 'gemakkelijk' kunnen behalen. De gezondheidsrisico's zijn echter niet te onderschatten en vaak ook onomkeerbaar. De pathologie die doping-gerelateerd is, kan zich manifesteren op alle organen in het menselijk lichaam. Alle gevolgen van dopinggebruik opsommen is onbegonnen werk, maar de tabel toont aan dat de bijwerkingen een hele waaier van aandoeningen omvatten.

Verboden stof	Mogelijke bijwerkingen
S1. Anabole middelen	MAN: puistjes, kaalheid, suicidaliteit, humeurschommelingen, impotentie, verkleinde teelballen, libidoverlies, gynaecomastie, verminderde zaadproductie/onvruchtbaarheid, lever-, hart- en vaataandoeningen. VROUW: onregelmatige cyclus, vergrote clitoris, toegenomen lichaamsbeharing, diepere stem ...
S2. Peptide hormonen, groeifactoren ...	Acromegalie, aandoeningen van de lever/schildklier, oogafwijkingen, vergroot hart ...
S5. Diuretica en maskerende middelen	Duizeligheid/flauwte, hypotensie, dehydratie, spierkrampen, coördinatie- en evenwichtsstoornissen, hartlijden, verwardheid, humeurigheid ...
S6. Stimulantia	Slapeloosheid, prikkelbaarheid, evenwicht- en coördinatiestoornissen, tremor, verhoogde en/of onregelmatige hartfrequentie, hartinfarct ...
M1. Manipulatie van bloed en bloedcomponenten	Cardiovasculair, renaal en leverfalen, risico's van besmet bloed, daling van trombocyten, overbelasting van de witte bloedcellen, indikking van het bloed, zich zwak voelen, hypertensie, hartaanval, beroerte ...
S7. Narcotica	Onderdrukking van het immuunsysteem, lage hartfrequentie, maag- en darmproblemen, coördinatie- en evenwichtsstoornissen, verzwakken van de ademhaling ...
S8. Cannabinoïden	Aantasting van motivatie, geheugen en concentratie, onderdrukking van het immuunsysteem, longaandoeningen, verslavingsproblematiek ...

Wie wordt getest?

In Vlaanderen kan elke sporter opgeroepen worden voor een dopingcontrole, zowel de elitesporters als de zogenaamde breedtesporters. Elitesporters of topsporters, zijn professionele sporters. Alle andere sporters zijn niet-elitesporters of breedtesporters. Hiermee duiden we alle sporters aan die hun sport niet professioneel of op topniveau beoefenen. Dus ook één van jouw patiënten kan een dopingcontrole moeten ondergaan, of hij zich nu kwalificeert voor deelname aan de Olympische Spelen, deelneemt aan een Belgisch kampioenschap, een G-sporter is, aan fitness doet, wielrenner is bij een lokaal georganiseerde wielervedstrijd ...

De meeste controles omvatten de afname van een urinestaal. Soms kan ook een bloedstaal afgenomen worden in het kader van het bloedpaspoort van een atleet (elitesporters) of het testen op groeihormoon. Het urinestaal wordt altijd over twee verzegelde flesjes verdeeld. Deze vormen de zogenaamde A- en B-stalen. De analyse gebeurt op het A-staal. Het B-staal kan (bij een positieve dopingtest) gebruikt worden voor een tegenanalyse.

Bron: dopinglijn.be

Waarop wordt getest?

Of het staal nu afkomstig is van een elitesporter of van een breedtesporter, de analyses die erop worden uitgevoerd zijn niet verschillend en omvatten een hele standaard testbatterij. Wat wel een verschil maakt in de analyse, is of het staal werd afgenomen binnen of buiten competitie. Dit omdat een aantal stoffen wel toegelaten zijn buiten, maar niet binnen competitie. Ook wordt voor de analyse altijd nagegaan vanuit welke sporttak het staal komt, aangezien bepaalde stoffen enkel verboden zijn bij bepaalde sporten. In bepaalde gevallen kan ook getest worden op ESA (Erythropoëtin Stimulating Agents) en/of GHRF (Growth Hormone Releasing Factors).

Doping anno 2020 in Vlaanderen

In Vlaanderen worden de dopingcontroles uitgevoerd door NADO Vlaanderen (Nationale Anti-Doping Organisatie). Hiervoor gaan dagelijks dopingcontrole-artsen en chaperons (de mensen die toezicht houden op de sporter vanaf moment van de oproeping tot het einde van de dopingcontrole) op pad om sporters te testen zowel binnen als buiten wedstrijdverband.

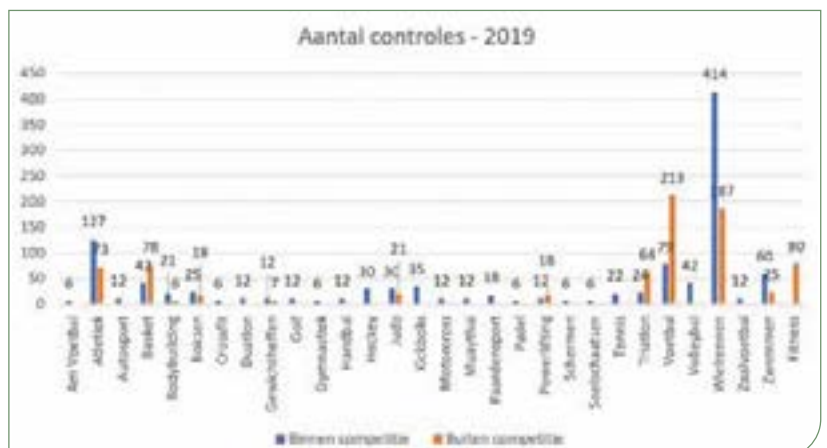
**NADO
VLAANDEREN**

ZEG NEEN TEGEN DOPING

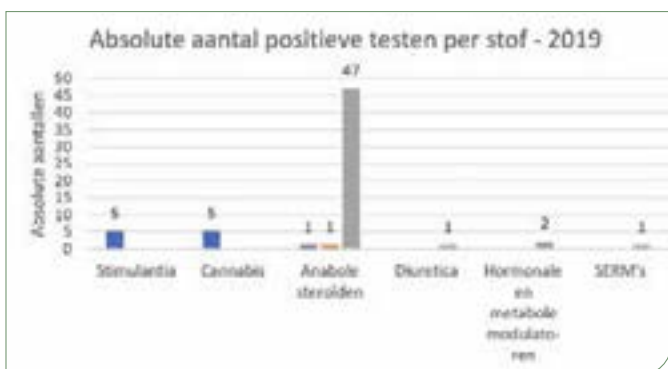
Het antidoping beleid is een dynamisch gegeven, net als de dopingpraktijken zelf. Op vraag van WADA wordt in Vlaanderen de laatste jaren meer gefocust op het controleren van elitesporters dan van breedtesporters, wat ertoe leidt dat er in 2019 een historisch laag aantal dopingovertredingen werden vastgesteld.

In 2019 werden binnen wedstrijdverband 1103 dopingcontroles uitgevoerd in ruim 25 verschillende sporttakken, waarvan 414 binnen het wielrennen, 127 binnen de atletiek, 79 binnen het voetbal, 60 binnen het zwemmen ... (zie grafiek).

Buiten wedstrijdverband werden 710 dopingcontroles uitgevoerd; hierbij werden de meeste sporters gecontroleerd binnen het voetbal (213) en het wielrennen (187). Er werden ook 80 gerichte controles gedaan in fitnessclubs waar maar liefst 27% van de gecontroleerde sporters positief testte, wat aantoont dat het dopinggebruik in de fitness-industrie een groeiend probleem is.

Bron: cijfers NADO Vlaanderen

Bron: cijfers NADO Vlaanderen

Doping in de fitness: een groeiend probleem

Het gebruik van kracht- en uiterlijk stimulerende middelen is een groeiend probleem in de fitnesscentra in ons land en in het buitenland. Bij gerichte controles die NADO Vlaanderen in het verleden uitvoerde (d.w.z. controles in fitnesscentra waarvan ernstig vermoed werd dat er doping gebruikt werd), werd dan ook een hoog aantal dopingpraktijken vastgesteld. Het gaat voornamelijk om massaal gebruik van anabolen. Vaak worden de middelen via het internet gekocht of zelfs tussen de fitnessers onderling gekocht/verkocht en zal de fitnesser deze middelen niet komen vragen in de apotheek. In elk geval is de fitnessindustrie zich van dit grote probleem bewust en vanuit een samenwerking

met NADO Vlaanderen werd een fitness-charter opgesteld. Fitnessclubs die een dergelijk charter ondertekenen, verbinden zich er onder meer toe om te streven naar een dopingvrije club en hun medewerkers/leden te informeren over de gevaren van dopinggebruik, hen te wijzen op de nultolerantie in de club en hen te begeleiden.

Waar worden stalen geanalyseerd?

Stalen afgenomen door antidopingorganisaties kunnen niet in elk laboratorium onderzocht worden. Enkel labo's die erkend zijn door het WADA mogen de analyses uitvoeren. Zij moeten aan zeer strenge kwaliteitseisen voldoen, die beschreven staan in internationale standaarden van het WADA. Wereldwijd zijn er een dertigtal erkende labo's, waaronder het DoCo-Lab in Gent. De stalen die in Gent toekomen, komen dan ook van bijna overal ter wereld.

TTN?

Wanneer een sporter een geneesmiddel dat op de verboden lijst staat om medische redenen moet nemen, kan hij dit doen zonder risico op dopingovertreding als hij hiervoor een TTN (Toestemming Therapeutische

Noodzaak) heeft. Dat geldt voor elke sporter, maar een belangrijk verschil tussen een TTN voor een elitesporter en deze voor een breedtesporter is dat een elitesporter dit altijd (!) proactief moet aanvragen, daar waar een breedtesporter dit retroactief (na een positieve test op voorwaarde dat hij het gebruik ervan vermeldde tijdens de dopingcontrole) kan aanvragen. Dit is sinds 1 januari 2020 ook zo voor minderjarigen, al kan dit uiteraard genuanceerd worden bij de 12-jarige wielrenner of de 14-jarige zwemmer waar de kans op een dopingcontrole uiteraard erg klein is.

WADA stelde de International Standard for Therapeutic Use Exemptions op met als doel dat TTN's op een uniforme manier verstrekt worden binnen verschillende landen en de diverse sporten. Wanneer een sporter een TTN-aanvraag indient, is het belangrijk dat de aanvraag alle beschikbare medische informatie bevat. Wat vereist is, wordt duidelijk door WADA omschreven in de zogenaamde 'Checklists for therapeutic use exemption applications'. Indien de aanvraag onvolledig is, zal ze nog niet behandeld worden en wordt de sporter gevraagd bijkomende informatie te leveren. Uiteindelijk oordeelt de TTN-commissie (drie artsen), op basis van WADA guidelines, of een TTN al dan niet wordt gegeven. Een TTN-toestemming zal enkel gegeven worden als de aanvraag aan de toestemmingscriteria voldoet.

Toestemmingscriteria voor het verlenen van een TTN.

- Er is geen ander redelijk therapeutisch alternatief.
- De gezondheid van de sporter wordt geschaad als de verboden stof niet wordt toegediend.
- Het prestatievermogen mag niet meer toenemen dan door genezing alleen.
- De noodzaak aan de stof is niet het gevolg van vorig misbruik.
- De sporter mag nog geen weigering gekregen hebben van andere commissie.

Wanneer u een patiënt over de vloer krijgt die regelmatig sport en ook een geneesmiddel gebruikt dat op de verboden lijst staat, is het zinvol om TTN ter sprake te brengen. Alle info over TTN-aanvragen, waaronder ook het aanvraagformulier, is terug te vinden op dopinglijn.be onder de rubriek 'geneesmiddelen, supplementen en TTN'. In de bijgevoegde casussen wordt het begrip TTN ter verduidelijking uitgewerkt.

CASUS 1

Een 59-jarige man is patiënt bij u in de apotheek. Hij vraagt u om een kopie van een voorschrift en een aankoopbewijs voor een eerder afgeleverd product en dit in het kader van een positieve dopingcontrole.

Wat ging eraan vooraf?

De 59-jarige man is een wielrenner die af en toe deelneemt aan een wedstrijd. Bij zijn laatste wedstrijd wordt hij opgeroepen voor een dopingcontrole (urine-staal). Deze man wordt, zoals de procedure het vooropstelt, gevraagd naar medicatie en/of supplementen die hij de voorbije zeven dagen heeft ingenomen. Hij geeft aan Xalatan®-oogdruppels te gebruiken, naast paracetamol, vitamine D en een ijzerpreparaat. Dit wordt genoteerd op het dopingcontrole-formulier, wat door de man ook wordt nagelezen en ondertekend.

Bij analyse van het urinestaal, krijgt NADO-Vlaanderen bericht van het labo dat er Brinzolamide werd teruggevonden in het staal. Hierop krijgt de man een aangezekend schrijven, waarbij wordt gevraagd of er hier een verklaring voor te vinden is. De man laat weten dat hij vergat te vermelden dat hij ook Azopt® gebruikt. Hij kan dit staven met een medisch verslag, BVAC van de apotheker en een duplicaat van het voorschrift.

NADO Vlaanderen oordeelt hier dat het gaat om een vergetelheid van de sporter en aangezien gebruik voldoende kan aangetoond worden en Brinzolamide niet verboden is in oogdruppels, wordt dit niet als dopinggebruik aanzien en heeft dit geen gevolgen voor de sporter.

CASUS 2

Een jonge elitesporter van 16 jaar neemt deel aan een Belgisch Kampioenschap in het voorjaar. Ze krijgt de week voor het Kampioenschap last van allergische rhinitis met vooral klachten van neusloop, neusverstopping en jeukende ogen en gaat langs bij de huisarts die haar Aerinaze® (antihistaminicum en pseudo-efedrinesulfaat) voorschrijft. Ze neemt dit zoals voorgescreven, ook nog de dag van de wedstrijd, met goed

effect op de symptomen en kan zonder klachten deelnemen aan het Belgisch Kampioenschap, waar ze eerste wordt.

Ze wordt opgeroepen voor een dopingcontrole en vermeldt het gebruik van medicatie, waaronder Aeriaze®. De controlearts vraagt haar naar een TTN, dat ze niet kan voorleggen en ze wordt verwittigd dat ze een aangekend schrijven van NADO-Vlaanderen kan ontvangen. Pseudo-efedrine (S6) is immers verboden binnen wedstrijdverband.

Wat had deze sporter moeten doen?

Aangezien ze een elitesporter is, moet ze proactief een toestemming aanvragen. Dit betekent dat ze een aanvraag indient bij de TTN-commissie (info op dopinglijn.be) vóór ze start met het gebruik van het geneesmiddel. Indien ze een TTN krijgt, kan ze dit probleemloos gebruiken in de voorgeschreven dosis en periode. Aangezien ze geen TTN aangevraagd heeft, en ze dit middel gebruikte tijdens een wedstrijd begaat ze hier een dopingpraktijk.

Zowel de arts als de apotheker hadden hier kunnen bij stilstaan als er was gevraagd naar sport, niveau en deelname aan wedstrijden. De sporter zelf blijft uiteindelijk verantwoordelijk en kan ook het middel opzoeken in de geneesmiddelenlijst op de dopinglijn.be, waar duidelijk aangegeven staat dat dit verboden is binnen wedstrijdverband. Dit zal voor de disciplinaire commissie komen en kan leiden tot schorsing en geldboete en verliezen van de medaille.

Indien het om een breedtesporter, d.i. een niet-elitesporter, zou gaan, wordt dit anders bekeken. In dat geval kan de sporter, mits het gebruik gemeld werd bij de dopingcontrole, retroactief een TTN-aanvraag indienen. Als de aanvraag toegekend wordt, is er geen probleem. Deze aanvraag kan uiteraard ook geweigerd worden en dan wordt het ook een disciplinair dossier.

Positief staal en dan?

Het overtreden van de dopingregels kan zware sancties, bepaald door de bevoegde dopingrechtbank, tot gevolg hebben. De vondst van bepaalde stoffen in een staal of het vaststellen van bepaalde methoden kan leiden tot onmiddellijke schorsing. Uiteraard heeft de sporter recht op een hoorzitting. Een sanctie kan bestaan uit een verbod om gedurende een bepaalde periode deel te nemen aan sportactiviteiten (niet enkel wedstrijden) en/of het betalen van een administratieve geldboete en/of de betaling van de procedurekosten. Het verbod om deel te nemen aan sportactiviteiten behelst zowel het niet mogen deelnemen aan wedstrijden, groepstrainingen en recreatieve evenementen als ook dit niet te mogen doen in eender welke hoedanigheid van sporter, trainer, organisator of medewerker.

medische bandages

BOTA is gespecialiseerd in medische bandages van topkwaliteit. Dit Belgisch familiebedrijf is actief in Europa. Sinds meer dan 80 jaar gebeurt de productie in Deinze.

Bota Ortho bandages geven een maximale bescherming en ondersteuning. Verstevingen als baleinen, spalken en velcro's zorgen voor extra stabilisatie. De verschillende braces worden zowel preventief als curatief gedragen. Het complete gamma met sportieve look biedt een oplossing op maat.

- anatomische pasvorm
- hoog draagcomfort
- gemakkelijk aantrekbaar
- regelbare verstevingen
- optimal fit
- 3D knitting
- ademend
- latexvrij

**NIEUWE
GROEPSAANKOOP
VOOR KAVA LEDEN**

7days

Modieuze beroepskledij aan *strakke* prijzen !

- Zeer ruime selectie van modieuze beroepskledij
- 15% korting op catalogusprijs
- Gratis levering
- Borduren van logo en naam is perfect mogelijk
- Hoog draagcomfort
- Maten XS tot XXXL
- Diverse kleuren
- Retourzendingen mogelijk binnen 14 dagen

www.kava.be/beroepskledij

Besluit

Het is, zeker voor sporters, niet altijd eenvoudig om door het bos de bomen te zien als het gaat om geneesmiddelen en supplementen enerzijds en doping anderzijds. De apotheker kan hierin een centrale rol spelen: hij is goed geplaatst om de sporter te helpen de plaats (al dan niet op de verboden lijst) van zijn geneesmiddelen te vinden, maar ook om de sporter aan te moedigen zelf na te gaan of een bepaald geneesmiddel op de dopinglijst staat of dit met de voorschrijvende arts te bespreken. Mits de apotheker vertrouwd is met de site dopinglijn.be en ernaar kan verwijzen, kan hij een sleutelrol spelen in het geneesmiddelen- en supplementengebruik van de sporter en niet op het minst bij de grote groep breedtesporters ...

Rol van de apotheker in dopingvrije sport

- Moedig aan: Sport jij? Zeg het!
- Ga na of je patiënt sport, ongeacht de leeftijd.
- Informeer je sportende patiënt dat er een verboden stof in de voorgeschreven medicatie zit.
- Wijs op de mogelijkheid van een TTN.
- Verwijs naar dopinglijn.be.
- Neem contact op met NADO Vlaanderen!

Hilde Desmidt - Adjunct Coördinerend Arts dopingcontroles NADO Vlaanderen

TAKE HOME MESSAGES

1. Hoe kan je je rol als apotheker vervullen om aan de noden van je sportende patiënten te voldoen?
2. Welke bronnen kan je als apotheker raadplegen om snel en makkelijk betrouwbare doping-info terug te vinden?
3. Wanneer moet een sporter een TTN aanvragen?

1. Ga na of je patiënt sport! Maak duidelijk d.m.v. affiches in de verkoopsruimte, een kort bericht op de website en/of op sociale media dat u als apotheker op de hoogte moet zijn van de sportieve ambities van de patiënt om hem/haar het best te adviseren en hierin te steunen.
2. Gebruik BCFI of Dopinglijn.be om uw advies te onderbouwen.
3. Wanneer een sporter een geneesmiddel dat op de verboden lijst staat om medische redenen moet nemen, kan hij dit gebruiken zonder risico op dopingovertreding als hij hiervoor een TTN (Toestemming Therapeutische Noodzaak) heeft. Dit geldt voor elke sporter, maar een belangrijk verschil tussen een TTN voor een elitesporter en deze voor een breedtesporter is dat een elitesporter dit altijd (i) proactief moet aanvragen, daar waar een breedtesporter dit retroactief (na een positieve test op voorwaarde dat hij het gebruik ervan vermeldde tijdens de dopingcontrole) kan aanvragen. Dit is sinds 1 januari 2020 ook zo voor minderjarigen, al kan dit uiteraard genuananceerd worden bij de 12-jarige wielrenner of de 14-jarige zwemmer waar de kans op een dopingcontrole uiteraard erg klein is.

Woelige tijden

Het vorige Terzake (AFT 2/20) sloten we af met: 'En dan spreken we nog niet over de nakende dreiging van een uitbraak van het Corona virus, en hoe we hier als apothekers mee omgaan. Laten we hopen dat het allemaal best meevalt, want we staan nu eenmaal in de eerste lijn. Het belooft dus niet alleen omwille van klimaatredenen een 'warme' lente te worden ...' Wie had kunnen denken dat enkele weken later, op 15 maart ons land in een semi-lockdown zou gaan met alle gevolgen van dien?

Het was alsof er brusk op de rem geduwd werd, en we plots in een andere wereld terechtwamen.

Apotheken en andere essentiële 'winkels' bleven geopend. Halsoverkop moesten we allerlei maatregelen treffen om onszelf en onze patiënten te beschermen. Plexi, ontsmetting, maskers ... het was allemaal heel schaars en vroeg veel inventiviteit en inzet van de apothekers. Met daarbovenop ook nog een drietal hamstergolven. En natuurlijk de angst om zelf niet besmet te geraken. Dit alles betekende een zeer intensieve en bevreemdende situatie voor al onze collega's. Het maakte van maart een zeer drukke, maar ook onvergetelijke maand die voor altijd in ons geheugen gegrift zal blijven. Hopelijk hoeven we dit met zijn allen maar eens in onze carrière mee te maken.

Maar ook voor KAVA als ledenvereniging en dienstenleverancier was dit een zeer ingrijpende periode. Trouwens voor de ganse sector. Het leek alsof er nog slechts één onderwerp was dat alles domineerde: COVID-19, hoe ermee omgaan en hoe onze leden maximaal ondersteunen in deze uiterst moeilijke omstandigheden.

De hoogste tijd om een overzicht te geven van wat op de bestuurstafels van APB, VAN en natuurlijk KAVA is besproken ... en zoals steeds ook enige duiding bij de actualiteit.

APB

De bondsraad die normaal een volledige dag in beslag neemt, moest op 17 maart noodgedwongen worden ingekort tot ongeveer 2,5 uur en diende voor de eerste keer virtueel door te gaan. Een hele aanpassing, maar wonderwel verliep die heel vlot. Al snel werd dit het 'nieuwe normaal' en ook de bondsraadvergaderingen van april en mei verliepen op deze manier. Het viel te verwachten dat COVID-19 die eerste maanden de meeste aandacht zou krijgen. Maar vanaf juni werd terug fysiek vergaderd, met inachtnaam van de social distancing maatregelen. Een overzicht van de voornaamste beslissingen.

'Het was alsof er brusk op de rem geduwd werd, en we plots in een andere wereld terechtwamen.'

Corona-virus

Er werd sterk ingezet op voorzorgsmaatregelen en verschillende hulpmiddelen om onszelf en onze patiënten te beschermen: spatschermen, folders, boodschappen, SOP's (standard operating procedures) ... Registratie van alle OTC-middelen wordt aanbevolen en monitoring via Farmaflux wordt goedgekeurd. De bondsraad blijft achter de communicatie staan om mondkmaskers in de eerste plaats voor te behouden voor het zorgpersoneel, zeker in het begin van de pandemie.

'In april gaat de bondsraad akkoord met de verdeling van mondkmaskers via officina apotheken, ook als er geen exclusiviteit is voor de verdeling. Het is immers een politieke en strategische prioriteit voor ons beroep.'

Als vergoeding wordt gedacht aan een premie naar analogie met de verdeling van de KI tabletten.

Er wordt een inventaris opgemaakt van alle acties die tot op vandaag werden genomen, met de bedoeling om deze ook later te gebruiken in de politieke onderhandelingen. De opmerkingen van het KAVA-bestuur werden meegenomen naar APB wat heeft geleid tot een eerste voorstel van gedeelde prioritering. De nota is opgebouwd rond zes assen waar we in de toekomst rond willen werken: buurtgerichte zorg, interdisciplinaire samenwerking, kwaliteitsvolle farmaceutische zorg, digitalisering, APB en de beroepsvereniging, economie van de apotheek. Dat wordt in augustus voorgelegd aan de lokale verenigingen ter bespreking, wat dan finaal zal leiden tot de exit nota 'corona als katalysator voor betere patiëntzorg' in september.

1733

Een Europese verplichting legt de implementatie op van het gratis 1733 nummer. Zoals 112 voor dringende medische hulp gekend is, zal 1733 gebruikt worden voor minder dringende gevallen. De uitrol gebeurt in verschillende fases, waarvan de eerste er vooral zal in bestaan om middels een robot of een operator door te schakelen naar de apotheek van wacht. Op termijn kan dit een triagenummer worden. Een aantal vragen werden aan de bondsraad voorgelegd waaronder: opzoeken via postcode of geolokalisatie, doorschakelen of adres van de apotheek, enkel voor de nachtwacht of de volledige wacht, affichage van de nachtwacht op apotheek.be.

Voor KAVA zijn vooral geolokalisatie en het niet meer zichtbaar zijn tijdens de nacht een belangrijk element.

Dit werd ook zo doorgegeven aan APB.

Substitutie

Om de continuïteit van de zorg en toegankelijkheid van geneesmiddelen te verzekeren stelt APB dat een substitutieregeling die aan strikte voorwaarden voldoet (en conform is met de regelgeving van volksgezondheid, de richtlijnen van het FAGG, alsook met de afleveringsregels door het RIZIV) niet kan leiden tot een weigering van terugbetaling.

Maskers

Toen de keuze voor de verdeling van de chirurgische mondmaskers via de grootwarenhuizen werd bekendgemaakt, waren de apothekers oprecht zeer boos, maar ook teleurgesteld, vooral na al die weken van volledige inzet en hard werk. Dit lokte terecht heel veel verontwaardigde reacties uit bij onze leden. Daarom werd door de Vlaamse verenigingen gevraagd om een extra thematische bondsraad te organiseren die deze alarmsignalen oppikt en een standpunt inneemt hoe in de toekomst in overleg te treden en hoe een antwoord te bieden aan de noden van onze leden.

En dan moest de stoffen mondmaskersaga nog beginnen! De beslissing van de bondsraad om in te stappen in de federale verdeling van mondmaskers was ten dele gebaseerd op de woede van de sector, maar ook op een gebrek aan erkenning en geloofwaardigheid (denk apotheek) en de mogelijkheid om te kunnen samenwerken in andere dossiers.

‘Voor KAVA zijn vooral geolokalisatie en het niet meer zichtbaar zijn tijdens de nacht een belangrijk element.’

Gebrek aan maskers, vragen rond kwaliteit, gebruik, logistiek. De vele reacties van de apothekers op deze miskleun toont duidelijk aan dat de maat vol is ... Lessons have to be learned!

Daarnaast werd ook gewerkt aan een nieuwe manier van innen van het wachthonorarium: het belang van de tarificatiediensten blijft behouden, maar betaling zal rechtstreeks gebeuren vanuit het RIZIV (naar analogie met de andere zorgverstrekkers). Het project stockbereidingen wordt door alle beroepsverenigingen ondersteund en de algemene vergadering, die ondertussen heeft plaatsgevonden werd grondig voorbereid.

VAN

Ook voor VAN waren het drukke tijden. Er dienden snel oplossingen gevonden te worden voor een aantal prangende en nieuwe situaties. Daarnaast stonden ook heel wat ongoing projecten op de agenda. Een overzicht.

Schakelzorgcentra

Bezorgd om de capaciteit van de ziekenhuizen werd al snel beslist om per eerstelijnszone een schakelzorgcentrum op te richten. Hoe de rol van de apotheker hierin verankeren op korte en middellange termijn, met aandacht voor de link naar de toekomstige hervorming van de WZC die er zeker staat aan te komen. Het algemeen principe is dat de patiënt door zijn (huis) apotheker opgevolgd wordt en dat die apotheker ook instaat voor de geneesmiddelenaflevering. Indien aflevering door de huisapotheker niet mogelijk is, kan worden gekozen om te werken met een lokale apotheker of een consortium van apotheken in de buurt van het centrum. Deze apotheker of het consortium levert dan de geneesmiddelen voor alle patiënten van het schakelzorgcentrum.

‘Het is duidelijk dat we vandaag de overheid niet als een loyale partner mogen beschouwen.’

‘Voor het eerst duikt in dit kader ook het begrip ‘coördinerende apotheker’ op, de verbinding tussen ziekenhuis en huisapotheker.’

Gelukkig was de capaciteit van onze ziekenhuizen ruim voldoende zodat het inzetten van schakelzorgcentra niet echt nodig was, alvast niet in de provincie Antwerpen. Maar deze voorbereiding was zeker nuttig. Een grondig en diep uitgewerkte nota was het resultaat en vormt de basis voor toekomstig gestructureerd overleg, met o.a. de ziekenhuisapothekers en andere stakeholders.

Projectportfolio

Samen met Innovigate werd tijdens een werksessie de projectportfolio voor de komende jaren vastgelegd. Dit zijn de prioriteiten waar VAN zich op wil focussen: vaccinatie, eerste lijn en zorgsamenwerking, preventie, transmurale zorg, digitalisering, communicatie en governance. Een ambitieus programma dat samen met de lokale verenigingen verder zal worden uitgewerkt.

TRANS-EL SWOT analyse

Bedoeling is om aan de hand van een SWOT-analyse de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen in kaart te brengen inzake de aflevering van medicatie in woonzorgcentra. De resultaten van deze SWOT-analyse alsook de aanbevelingen zullen worden samengevat in een globale adviesnota. Hierbij wordt uiteraard rekening gehouden met komende evoluties binnen de reorganisatie van de woonzorgcentra.

Slotsymposium Fazodem

De voorbije drie jaar werkten het Vlaams Apothekers Netwerk en het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen samen aan het FAZODEM-project: farmaceutische zorg voor personen met dementie. Tijdens dit project werden tools (flyers, FAZODEM-map) en opleidingen ontwikkeld om ongeveer 800 apothekers te ondersteunen in de begeleiding van personen met dementie. Afsluitend werd een live webinar georganiseerd waaraan ook minister Beke deelnam.

Minister Beke erkent de rol van de huisapotheker bij de zorg voor personen met dementie maar benadrukte eveneens het belang van de functie van de apotheker tijdens de COVID-19-crisis als laagdrempelig informatiepunt. Deze webinar hoeft echter geen eindpunt te zijn.

“De minister heeft alvast de ambitie om een nieuw dementieplan op te stellen en reikt daarbij opnieuw de hand naar de Vlaamse apothekers.”

Growth en leefwereld apotheker

VAN heeft Growth Inc. gevraagd om te peilen naar de leefwereld van de apotheker. Dit onderzoek, dat ondertussen is afgerond, moet het groeitraject naar VAN als organisatie 3.0 ondersteunen op het vlak van communicatie met de achterban.

Het onderzoek focust op drie grote vragen. Wat is de huidige leefwereld van de apotheker? Welke toekomst ziet de apotheker voor zijn beroep? Hoe kunnen de beroepsverenigingen, en dan specifiek VAN, de apotheker hierin bijstaan?

Specifieke communicatie, rekening houdende met de verwachtingen en kenmerken van de verschillende doelgroepen is de volgende stap. Dit interessante rapport zal binnenkort aan de beroepsverenigingen worden bezorgd, en kan nadien ook met jullie gedeeld worden.

KAVA

Niet alleen wat het bestuur betreft, ook de diensten van KAVA moesten zeer snel schakelen om KAVA COVID-19 proof te maken. Zo werd telewerk de norm, met dank aan onze IT-afdeling die dit allemaal in goede banen leidde. Personeelsleden van KAVA werkten dan wel zoveel als mogelijk van thuis uit, toch werd een beperkte aanwezigheid per dienst gegarandeerd. De tarifieringsdienst werd geconfronteerd met een aantal

praktische problemen zoals de ophaling en controle van de voorschriften. En ook voor de continuïteit van het secretariaat dienden oplossingen gezocht. Bovendien werden alle activiteiten in het KCC (KAVA Congrescentrum) geannuleerd. Zeer ingrijpend dus, ook voor alle medewerkers van KAVA. In naam van alle leden, klanten wens ik hen dan ook oprecht te bedanken voor hun inzet de voorbije maanden.

Ook op de bestuurstafel was Corona tot op de dag van vandaag niet weg te slaan. Daarbij werd virtueel vergaderen het nieuwe normaal. We kunnen gerust stellen dat de periode vanaf maart één van de meest ingrijpende was sinds lang. Een overzicht:

Coronavirus COVID-19

Heel wat maatregelen om onze apothekers maximaal te ondersteunen werden uitgewerkt.

Een heel belangrijke bron van informatie was de info die op de website onder 'COVID-19' geplaatst. Op deze overzichtspagina werd alle nuttige informatie gebundeld en geactualiseerd en kon men ook tips of vragen stellen. De groepsaankoop van plexi's, vloerstickers en desinfectiezuilen werd sterk gesmaakt. Richtlijnen en SOP's werden opgesteld om de continuïteit in de apotheek te verzekeren, en monitoring om de situatie op de voet te volgen.

‘Mede dankzij KAVA werd er ook een oplossing gevonden om alcohol beschikbaar te stellen voor onze apothekers, zodat we terug de veelgevraagde handgel konden maken.’

De mededeling in de pers om paracetamol als eerste lijnsmedicatie bij COVID-19 in te zetten, en de mogelijke impact van ACE-remmers werd door Meduca opgepikt en in samenspraak met prof. De Loof en prof. Steurbaut in de juiste context geplaatst.

Onder andere deze discussie werd gevoerd via Siilo, waarvan we trouwens een uiterst positieve evolutie merken de laatste maanden.

lijke afspraken gemaakt met de stad over de kwaliteit van deze maskers, de distributie, goede informatie naar de burger en een klemtoon op de toegevoegde waarde van de apotheker. Ondertussen is de verdeling in volle gang en de reacties die ons bereiken zijn uiterst positief.

Maskers & Co

Op vrijdag 8 mei heeft het college van de stad Antwerpen beslist om alle inwoners vanaf 12 jaar te voorzien van een herbruikbaar stoffen mondmasker. Dankzij de inzet en het harde werk van vier lokale apothekers die actief zijn in hun eerstelijnszone: collega's Geert Van de Voorde (Antwerpen Centrum), Jeroen De Vleeschouwer (Noord-Antwerpen), Ellen Lambrechts (Antwerpen Oost) en Ilse Smets (Antwerpen Zuid), werden duidelijke

‘Een mooi voorbeeld van hoe het wel kan en hoe samenwerking loont, mits goede afspraken!’

Federale maskers

Daartegenover staat de saga van de federale verdeling. Zeker nadat vanaf 5 mei ook de supermarkten weer chirurgische maskers mochten verkopen. Dit lokte terecht vele verontwaardigde reacties uit. De beslissing van de bondsraad om alsnog op de vraag van de overheid in te gaan en stoffen maskers te verdelen via de apotheken kwam misschien vreemd over, maar was wel politiek en strategisch goed overwogen. En het had eveneens een mooi verhaal kunnen worden (zoals in Antwerpen), maar de vele vragen over kwaliteit, distributie, verpakking, bijsluiters maakten dat dit van in het begin al moeilijk lag. De federale politiek druppelt door tot in de apotheek. Laten we hopen dat onze goodwill dan op zijn minst kan verzilverd worden in de gesprekken met de toekomstige regering. Vanop KAVA volgen we dit op de voet!

Thuislevering

Een eerste groepje apothekers in Antwerpen Centrum zal binnenkort opstarten. De apotheker die thuisleveringen organiseert staat in voor het correct aanleveren van de geneesmiddelen. Dat betekent aflevering uitsluitend door apotheker of FTA. Daarenboven wordt een vergoeding gevraagd aan de klant/patiënt. Nu gratis aanbieden is geen duurzaam model en moet goed overwogen worden in het post-COVID-19 tijdperk.

Brief aan directiecomité APB

Vraag om een extra bondsraad in te leggen om de grote ontevredenheid op het terrein bespreekbaar te maken. De brief is een uiting van feiten, emoties die de laatste maanden door de apothekers werden geuit op Siilo, via mail en op social media.

Vaccinatie door de apotheker

KAVA is voorstander dankzij de laagdrempeligheid van de lokale apotheek. Dit kan de vaccinatiegraad, in het bijzonder van risicogroepen, aanzienlijk verhogen. Er wordt gewerkt aan een wettelijk kader, maar het organiseren van opleidingen dringt zich op.

Slot

Het is moeilijk te voorspellen hoe lang deze crisis nog zal aanhouden en wat de gevolgen zullen zijn op korte en middellange termijn, zowel voor onze sector als voor de maatschappij. Komt er een tweede golf en hoe ziet die er dan uit? Wanneer komt het lang verwachte vaccin, of medicatie? Vragen die iedereen zich stelt ... We horen hoopvolle geruchten, maar we moeten ook realistisch blijven. Vast staat dat de apothekers de laatste maanden keihard hebben gewerkt en aangetoond dat hun rol in de eerste lijn onmisbaar is, ook in moeilijke omstandigheden.

‘Dit moet op één of andere manier gevaloriseerd worden en leiden tot de erkenning die elke apotheker meer dan dubbel en dik verdient.’

De zomer komt eraan en hopelijk kunnen we nu even op adem komen! Zorg ondertussen goed voor uzelf en al wie u dierbaar is. Geniet ervan met volle teugen, want een beetje ontspanning en relax is meer dan welkom!

Oprecht bedankt voor jullie inzet de voorbije maanden en hopelijk tot binnenkort (terug) op KAVA, en voor een nieuwe aflevering van Terzake.

Apr. Philippe Van Reeth – voorzitter KAVA

6D SPORTS NUTRITION
WWW.6DSPORTSNUTRITION.COM

INSPIRED BY
ATHLETES
DRIVEN BY
SCIENCE

6D SPORTS NUTRITION

6d Sports Nutrition ontwikkelt samen met Bakala Academy (KU Leuven) zuivere, wetenschappelijk gefundeerde sportdranken en sportvoedingssupplementen voor recreatieve sporters én professionals. Al onze ingrediënten, producten en aanbevelingen worden uitvoerig getest op effectiviteit.

BATCH GETEST

Elke individuele batch wordt bij 6d Sports Nutrition getest door een onafhankelijk gerenomeerd laboratorium. Hierdoor kunnen wij altijd met 100% zekerheid garanderen dat onze producten vrij zijn van doping en andere verboden middelen. Alle batch testen kan je steeds terugvinden op onze website: www.6dsportsnutrition.com/batch

6D = 6 DIMENSIES

- 1 Wetenschappelijk **bewezen**
- 2 **Dopingvrije** samenstelling
- 3 Getest door **atleten**
- 4 Innovatief **onderzoek**
- 5 **Pure** ingrediënten
- 6 Geavanceerde **productie**

INTERESSE?

Ondertussen zijn al meer dan 150 apotheken trotse partner van 6d Sports Nutrition. Deze zijn allemaal individueel wetenschappelijk opgeleid om onze producten te verdelen.

Wenst u ook partnerapothek te worden en/of meer info te verkrijgen omtrent onze visie of producten? Neem dan contact op met onze sales verantwoordelijke:

Email: i.blanckaert@6dsportsnutrition.com
Telefoonnummer: 0496 53 19 69

— Hommage —

De voorbije maanden waren zo ingrijpend in ieders leven – om nog maar te zwijgen van de impact op het apothekersberoep – dat we vonden dat er ook in het AFT over Corona moest bericht worden. Maar met welke insteek? Een zuiver wetenschappelijke benadering? Zeer veel evidentie is er nog niet, laat staan dat we met een primeur over een vaccin zouden kunnen uitpakken. In – virtueel, wat had je gedacht – overleg met de redactieraad, besloten we aandacht te besteden aan al die kleine en minder kleine acties die in het heetst van de strijd werden genomen door apothekers op het terrein, mensen van de beroepsverenigingen, andere partners ...

Over hoe elk van hen op sommige momenten plots snel moesten schakelen in volle Corona tijd. Het gaat dan om de opstart van de schakelzorgcentra, de verdeling van lokale mondmaskers, afspraken met distillerijen, permanentie tijdens wachtdienst etc.

Is dit verhaal volledig? Natuurlijk niet. Doen we hiermee onrecht aan al die andere verhalen die niet verteld worden? Dat is zeker niet de bedoeling. Laat deze

uitgebreide bloemlezing aan concrete acties een hommage zijn voor al die collega's op wie misschien minder de schijnwerper gericht stond, maar die even goed keihard hebben gewerkt om heelhuids door deze gezondheids crisis te geraken.

Een mooie manier om tijdens de zomervakantie – die u hopelijk nog te goed heeft – terug te blikken om er nadien met volle snelheid weer tegenaan te gaan ... We laten de betrokken mensen zelf aan het woord.

Over Antwerpse mondkmaskers

Geert Van de Voorde (apotheker te Berchem – voorzitter ELZ Antwerpen Centrum)

Via KAVA hebben we als apothekers binnen de vier eerstelijnszones van de stad Antwerpen de vraag gekregen om de verdeling van de mondkmaskers van de stad Antwerpen mee te coördineren. Dat lag een beetje gevoelig omdat net bekend geraakt was dat de verdeling van de chirurgische mondkmaskers via de supermarkten ging verlopen waardoor de apothekers zich gepasseerd voelden. Het effect was ook te merken op de straat, de mensen hadden maskers maar gebruiken ze niet correct.

We zagen hier toch een mooie kans om ons werk als apotheker in een positief daglicht te brengen en om onze meerwaarde hier ook te kunnen tonen.

We zijn dan op zoek gegaan, binnen het Antwerpse apothekerskorps, naar een aantal gemotiveerde collega's om deel te nemen aan een werkgroep om de verdere afspraken uit te werken en intern af te stemmen. Al vlug hadden we een flinke groep bij elkaar. Een aantal collega's hadden aanvankelijk weerstand bij het project en die hebben we persoonlijk opgebeld om alles te kaderen zodat ze nadien snel mee waren in het verhaal.

De samenwerking met de stad verliep fantastisch en de logistiek werd al snel op punt gezet. Ook daar hebben we het korps om hulp gevraagd. Deze maal om te fungeren als stockapotheek en ook hier kregen we de fantastische hulp van bijna 50 apotheken (op 220) die zich hiervoor kandidaat stelden. De financiële vergoe-

ding die er tegenover stond was zeer laag en daarom hebben we geopteerd voor een mediacampagne met de stad om de huisapotheker in een positief daglicht te zetten.

Om het met de woorden van onze burgemeester op de nationale tv te zeggen: 'Vraag het aan je apotheker, dan weet je het zeker'. Ondertussen zijn VRT, VTM, de meeste kranten, Radio 2 en ATV gepasseerd en hebben we de eeuwige dankbaarheid en samenwerking met de stad verwezenlijkt.

VERENIGING

DE WEVER SNEERT NAAR FEDERALE OVERHEID BIJ OPHALING MONDKMASKER

«Die van ons zijn wél wasbaar op 60 °C»

ANTWERPEN
In Antwerpen heeft burgemeester en N-VA-voorzitter Bart De Wever gisteren zijn persoonlijk herbruikbaar stoffen mondkmasker opgehaald dat de stad zoals voor elke Antwerpenaar bestelde. In totaal kocht de stad 600.000 exemplaren aan voor 450.000 inwoners.

Burgemeester De Wever ging zijn mondkmasker ophalen bij Apotheek Carrefour op de Grote Markt, ...

Carret gebruik
«Elk mondkmasker kan je ook twee dagen de volgende week gebruiken als verduurzaming voor het volgende virus.» De stad koos voor een samenwerking van de apothekers en

dat zij de burgers ook kunnen laten kiezen, met een correct gebruik van de maskers. Want het blijft mogelijk dat die coronavirus komt. We zien nog te veel mensen die maskers bijvoorbeeld gebruiken. Dat is persoonlijk omdat het nog niet een vast protocol van veiligheid is, zegt Geert Van de Voorde, voorzitter van de werkgroep van Antwerpen. Bovendien zijn er nog te veel mensen die maskers niet naar de apotheken, maar naar de supermarkten of de winkel

de federale overheid, alvorens overheid mede mogelijk te maken de elke burger een mondkmasker te geven. Dit is het resultaat, dat er niet dat ook maar enkel te zien gebeurt. Aan lokale overheden wordt gevraagd om geen kosten te maken voor maskers aan te kopen om de markt niet uit balans te brengen en dus hebben wij gewacht

Aan lokale overheden werd gevraagd geen grote hoeveelheden mondkmaskers aan te kopen om de markt niet uit balans te brengen en dus hebben wij gewacht
SART DE WEVER
masker op 60 graden moet kunnen worden om het virus te vernietigen. Onze voorkeuren kan je dus altijd gebruiken en zijn die niet nodig voor de stad.

'De stad ziet ons als een laagdrempelige, efficiënte en betrouwbare partner van de maatschappij. We hebben onze rol in de crisis fantastisch opgenomen en uiteindelijk daarvoor ook de aandacht en waardering gekregen van de stad. Hopelijk volgt de rest.'

Masker 19

Tom Herremans (beleidsmedewerker Vlaams Apothekersnetwerk – VAN)

Door de isolatiemaatregelen rond COVID-19 verwachten experts een stijging van het aantal gevallen van huiselijk geweld. Dit bleek ook uit de cijfers van 1712, de hulplijn voor slachtoffers van geweld: het aantal meldingen was sinds de start van de lockdown erg toegenomen.

Op basis van initiatieven in Nederland, Frankrijk en Spanje gaven enkele Vlaamse apothekers aan dat er ook bij ons nood was aan een meldsysteem: door middel van het codewoord 'masker 19' kunnen slachtoffers in de apotheek melding maken van huiselijk geweld. Ook op politiek niveau begon er wat te bewegen en zetten sommige partijen dit initiatief op de agenda. Vanuit het Vlaams Apothekers Netwerk (VAN) zagen we onmiddellijk de toegevoegde waarde die de lokale apotheker heeft in dit verhaal. We namen contact op met het Centrum Algemeen Welzijnswerk (CAW) en vroegen hen om samen te werken.

Vanuit zowel VAN als CAW hebben we ingezet op onze eigen sterktes. De apotheker is als laagdrempelige zorgverlener een ideale toegangspoort tot hulpverlening. Bovendien bleven we tijdens de hele crisis geopend zoals normaal. Het CAW heeft heel wat expertise rond huiselijk geweld en is regionaal actief. Daardoor kan er heel lokaal worden gewerkt.

Als beleidsmedewerker voor VAN had ik samen met Hilde Deneyer, onze directeur, het contact met het CAW, maakten we samen de affiche op die kan worden opgehangen in de apotheken en informeerden we onze apothekers. Dit natuurlijk met de steun van het VAN-bestuur: er was niet veel discussie nodig om dit project op poten te zetten.

Wanneer een slachtoffer het codewoord 'masker 19' gebruikt, vertelt de apotheker dat dit masker besteld moet worden en noteert de gegevens van het slachtoffer.

Daarop neemt de apotheker contact op met het CAW via het nummer 1712. De CAW-hulpverleners bekijken dan op welke manier ze het slachtoffer in kwestie kunnen helpen. Er werd voor 'masker 19' een nieuwe CNK-code aangemaakt waarmee een melding van geweld kan worden geregistreerd in de apotheeksoftware. Op die manier beschikken we over (anonieme) gegevens over huiselijk geweld én kunnen we de rol van de apotheker in dit verhaal evalueren.

Het project rond masker 19 is nog niet voorbij, ook nu nog krijgen apotheken slachtoffers van geweld over de vloer. Dit betekent dat er wel degelijk een noodzaak is en dat de apotheker als extra detectiekanaal zijn waarde heeft. Vanuit VAN dringen we er dan ook bij onze Vlaamse beleidsmakers op aan om van dit project een duurzaam verhaal te maken en apothekers in te zetten in de oriëntatie van slachtoffers van geweld. Op langere termijn kan de samenwerking tussen verschillende eerstelijnsdiensten en met andere lokale maatschappelijke partners worden versterkt en uitgebreid, ook voor andere problematieken en thema's. Natuurlijk met de juiste tools en opleiding voor de apotheker.

'Verrassend is het niet: lokale apotheken zijn toegankelijk en daardoor goed geschikt als eerste aanspreekpunt voor bepaalde kwetsbare doelgroepen die door andere hulpverleners niet gedetecteerd worden.'

Als apothekers kennen we onze patiënten en zien sneller wanneer er mogelijk een probleem is, en kunnen zo mensen toeleiden naar verdere hulp. Elk slachtoffer dat voordien geen toegang vond tot hulpverlening en nu via de apotheek kan worden geholpen, is een positieve zaak.

Huiselijke spanningen tijdens coronacrisis

Hoogoplopende ruzie?
Geweld in je relatie of naar een kind in je gezin?
Oreiging van geweld?

Er is hulp!
Tijdens de coronacrisis is professionele hulp zoeken niet gemakkelijk. Je spreekt veel tijd in je gezin. Het is je te maken met terugkerende ruzie of geweld? Bij je niet meer rustig.

Chat online met professionele hulpverleners via 1712.be

Codewoord 'masker 19' bij je apotheker
Je apotheker kan informatie over dit type masker met beschikbaar is en je terugkoppelen vragen. Je moet hiervoor een aantal vragen aan een professionele hulpverlener van 1712 beantwoorden (gratis). Het CAW-hulpverlener neemt contact met je op. Bij dit woord hoort geen wachtwoord aan de politie te contacteren.

CAW VAN 1712

Schakelzorgcentrum

Cindy De Roeve (apotheker te Nieuwmoer – voorzitter ELZ Noorderkempen)

Oorspronkelijk kwam vanuit het Vlaams Agentschap Zorg & Gezondheid de vraag aan de eerstelijnszone (ELZ) om schakelzorgcentra, met name beddenhuizen op te richten. Niet veel later kwam de vraag via de provincie ook bij de gemeentes binnen. Als voorzitter van de (toen nog voorlopige) Zorghaad had ik reeds contact opgenomen met de burgemeesters en de noodplanningscoördinatoren.

'Al snel werd duidelijk dat het netwerk rondom ons bestuursorgaan een belangrijke rol zou gaan spelen.'

Bij de start van het traject was er weinig informatie beschikbaar. Ik heb samen met de besturen bekeken of de verschillende gemeentes geschikte locaties hadden. In Brasschaat bleek de infrastructuur van Bielebale (recreatief jeugdverblijf voor mensen met een beperking) geschikt en beschikbaar. Er werd besloten om Bielebale als proefproject binnen onze ELZ te nemen, in voorbereiding van de locaties in de andere gemeentes. In samenwerking met de gemeente Brasschaat zijn we dit beginnen voorbereiden. Later volgden draaiboeken vanuit het Agentschap. Eerst leek er één schakelzorgcentrum (SZC) per gemeente nodig, nadien bleek dat er één SZC per twee tot drie eerstelijnszones moest voorbereid worden.

Gezien de reeds opgenomen taken en de verbinding tussen de lokale besturen in de Zorghaad, werd ZEN (Zorghaad Eerstelijnszone Noorderkempen) aangeesteld als penhouder. De bijkomende zes gemeentes van ELZ Voorkempen schaarden zich eveneens achter dit penhouderschap. Ze gaven allen hun akkoord om te prefinancieren of overige kosten te vergoeden indien nodig.

Het traject rond Bielebale startten we snel op, nog voor er duidelijkere richtlijnen kwamen, met een klein kernteam: een trekker uit de gemeente Brasschaat, de twee stafmedewerkers van de ELZ, een adviseur vanuit Klina, en ikzelf. Zo konden we logistiek en organisatorisch al veel werk verrichten. Later breidde deze kleine stuurgroep uit met de nodige profielen. Daarnaast volgde ik wekelijks de provinciale overlegsessie met de andere trekkers SZC. Eveneens wekelijks organiseerde ik een Inter Gemeentelijk Overleg met de 11 besturen. Het eigen bestuursorgaan mailde ik wekelijks op vrijdagavond een stand van zaken. Ondertussen was ook de taak van 'Vraag en Aanbod coördinator' in beeld gebracht. Deze opdracht, zonder ze formeel gekregen te hebben, vervulden we met onze Zorghaad al van bij de start van de crisis. We maakten een document 'ZEN verbindt' waarbij we zo concreet mogelijke ondersteuning op alle vlakken aanbrachten bij alle woonvoorzieningen in onze ELZ: WZC, opvangvoorzieningen VAPH, en Jeugdhulp. Naar de zorgverstrekkers 1^e Lijn werd soms gericht, soms algemeen, informatie bezorgd. Opmerkingen die we uit de Vivel Barometer haalden werden persoonlijk opgevolgd.

Virtueel MFO

Ilse Smets en Kris Deckers (apothekers uit eerstelijnszone Antwerpen Zuid)

Binnen onze eerstelijnszone hebben we de gewoonte om jaarlijks een medisch farmaceutisch overleg (MFO) in te plannen. De datum en het onderwerp lagen al lang vast. De voorbereidingen waren al getroffen en afspraken rond 'wie doet wat' al gemaakt. De onzekerheid bleef rond het moment waarop we opnieuw fysiek les zouden kunnen volgen en daarom besloten we om het MFO digitaal te laten plaatsvinden. Meestal zijn we met een dertigtal deelnemers (artsen en apothekers), dus dat leek ons een realistisch aantal voor een webinar. En een goede test om eventueel tijdens de middag te organiseren.

De vorige MFO's werden in grote mate door ons, apothekers, georganiseerd van A tot Z. De makers van MFO antibiotica-beleid zochten echter nog een groep om het voor het eerst uit te testen en kwamen zo bij onze ELZ terecht. We konden rekenen op de input van dr. Samuel Coenen, een van de schrijvers van het MFO en Blackboard, de digitale leeromgeving van de UA. In plaats van een klassiek MFO werd het eerder een les over correct antibioticagebruik voor huisartsen en apothekers.

Er kwamen helaas weinig bijkomende vragen binnen; de respons was laag, onbestaande eigenlijk. Beetje jammer dat interactie tijdens een MFO dat je online organiseert volledig wegvalt. Normaal zetten we de apothekers en artsen per regio samen. Dat stimuleert écht het sociaal contact. Bovendien valt het me steeds op dat je nadien veel vlotter communiceert met die andere collega's en artsen via (bijvoorbeeld) Siilo. Een digitaal MFO is in mijn ogen niet evenwaardig als een fysiek MFO. De kracht van een goed MFO schuilt in het overleg tussen huisartsen en apothekers rond een casus en de gezellige babbels voor en na.

'Een goed digitaal MFO is daarom best heel praktisch en vindt plaats voor hele kleine groepen.'

Ik apprecieerde wel dat de artsen het fijn vonden dat we de posologie aanpasten indien ze er naast zaten. Ze vonden dan ook dat we daarvoor beter geplaatst waren dan zij.

Webinar met prof. Van Damme

Marleen Haems (directeur beroepsondersteuning KOVAG)

We werden allemaal wat overdonderd... dat is zeker. En in het begin was alles zeer aarzelend. Op 2 maart was ik op een vergadering van een eerstelijnszone waar de huisarts-voorzitter meedeelde dat hun huisartsenkring een lijst had gemaakt van de huisartsen die zouden blijven werken als er echt een COVID-19-noodsituatie zou komen. Zij selecteerden huisartsen die niet tot de risicogroep behoorden. Dat heeft me aan het denken gezet. Moeten we onze leden ook niet beginnen voorbereiden? We hebben toen heel snel beslist om binnen de twee weken (!) een infosessie te organiseren. Een juiste kijk op COVID-19 en te nemen voorzorgsmaatregelen is echt wel essentieel. Prof. Pierre Van Damme ondersteunde dit idee volkomen en was dadelijk bereid mee te werken. Ook met APB had ik veel contact. En daar heb ik erg aangedrongen op het ontwikkelen van SOP's (standard operating procedures), want ja, die wilden we natuurlijk graag meenemen in de infosessie: de apotheker dadelijk informatie geven over hoe hij zijn dagelijkse werking zou moeten aanpassen. In sneltempo werden die ontwikkeld en Lieven Zwaenepoel was bereid om tijdens de webinar deze nieuwe richtlijnen voor apothekers toe te lichten.

Eigenlijk was het in eerste instantie de bedoeling om een infosessie voor KOVAG-leden te organiseren. Maar al snel werd duidelijk dat Corona echt uitbreiding kende, ook in België, en daarom heb ik contact opgenomen met de verschillende beroepsverenigingen. Overal bestond immers dezelfde nood aan informatie. Alle beroepsverenigingen waren onmiddellijk geïnteresseerd en bereid mee te werken, waarvoor heel veel dank.

'En zo groeide dit uit tot één van de drukst bijgewoonde vormingssessies: de webinar werd die avond door 1662 deelnemers live gevolgd, en werd in de daaropvolgende 12u nog 658 keer bekeken.'

Op zeer korte tijd hebben we dus allen samen ervoor gezorgd dat zeer veel apothekers geïnformeerd werden.

Heel het informatieve deel over het SARS-COV2-virus en COVID-19 werd opgebouwd aan de hand van de vele vragen die de geïnteresseerde deelnemers bij hun inschrijving konden insturen. Zo konden we de sessie afstemmen op de werkelijke behoefte van de apothekers.

Ik herinner me nog goed de verschillende voorbereidingsgesprekken met prof. Van Damme en hoe het langzaam duidelijk werd welke proporties de Corona-crisis ook in België zou kunnen aannemen. Het leek allemaal erg onwezenlijk. En soms stelde ik me wel de vraag of we niet aan het overdrijven waren? Waren we niet onnodig de apothekers aan het voorbereiden op een pandemie die er misschien nooit zou komen? Maar de alarmerende berichten uit het Italiaanse Bergamo, de langzame stijging van het aantal gevallen ook in België en de verschillende gesprekken met experts motiveerden me om door te gaan.

Als het nodig is, dan staàt de Vlaamse apotheker er dan informeert hij zich en is hij bereid het beste van zichzelf te geven als zorgverlener. De enorme bereidheid van de apotheker te doen wat nodig is, viel me heel erg op. Waar andere zorgverleners niet-dringende consultaties en zorg uitstelden (en vaak ook terecht!) blijft de apotheker ter beschikking. Bij de huisapotheker, is de burger altijd welkom! En als het moeilijk wordt of gevaarlijk wegens besmettingsgevaar, dan zorgen onze Vlaamse apothekers dat medicatie aan huis wordt geleverd.

Dit maakt de huisapotheker echt een onmisbare zorgverlener. We moeten dit nu vasthouden en ermee aan de slag gaan, die flexibiliteit en groot engagement van de huisapotheker zijn van onschatbare waarde.

Organisatie wachtdienst

Theo Dierickx (directeur Geowacht vzw)

De aanleiding om snel te schakelen was tweërlei: onze vrees dat apothekers met wachtdienst zelf ziek zouden worden en hun wachtdienst dus niet zouden kunnen vervullen (vooral in het weekend), en ook dat er mogelijks een toevloed naar de apotheek zou ontstaan tijdens de wachtdienst waardoor de apothekers van wacht dit niet alleen zouden aankunnen.

Ik heb hiervoor overlegd met Georges Verpraet (APB) en onze eigen mensen Mattias en Linda voor de praktische uitwerking. We hebben via onze eigen kanaal (mail) alsook via de korte berichten van APB aan alle apothekers gevraagd om zich voor te bereiden op een eventuele uitval. En hiervoor hebben we hen gevraagd om op zoek te gaan naar de gsm nummers van minimum vijf apotheken in hun buurt. Bedoeling hiervan was dat ze op het moment dat ze zich ziek zouden voelen een collega konden opbellen om hun wacht over te nemen.

Ook hebben we in eerste instantie een algemeen mailadres gemaakt om zo'n last minute wijziging door te geven. Mattias en Linda zorgden (permanentie in het weekend) dan om dit correct in Geowacht te brengen zodanig dat dit hierdoor ook juist geafficheerd werd op apotheek.be. Na twee weken zijn we overgestapt op een emailsysteem waarbij er per kring een mailadres gemaakt is waarop er kon aangegeven worden indien er een probleem was (ziek of te druk).

Achteraf bekeken is alles zéér vlot verlopen met al bij al weinig uitval bij de apothekers.

Ook was er een grote bereidwilligheid tot inspringen daar waar dit dan toch nodig was.

'Persoonlijk vond ik het super belangrijk dat onze wachtdiensten perfect bleven draaien omdat dit de onmisbaarheid van de lokale apotheker in crisistijden in de verf zet.'

Tekort aan ontsmettingsalcohol

Dirk Olyslager (apotheker in Brasschaat, ondervoorzitter KAVA)

Een goede handhygiëne om overdracht van infecties te voorkomen is een essentiële boodschap. Bij de COVID-19 infectie was dat niet anders en de ganse Belgische bevolking werd aangemaand zijn handen grondig te wassen en indien dit niet mogelijk was handgel op basis van 70° ethanol te gebruiken.

Vanaf einde februari begon de stormloop op ontsmettende handgels. In de apotheken was de voorraad aan specialiteiten snel uitgeput en werd de apotheker gestimuleerd om zelf handgels te bereiden. De vraag werd zo groot dat op een zeer korte periode de ontsmettingsalcohol out of stock ging bij de gebruikelijke grondstofleveranciers.

Een probleem voor de gezondheidssector: noch in de apotheek noch in het ziekenhuis was een voldoende hoeveelheid op voorraad en leveringen bleven achterwege.

Bij mijn zoektocht naar alcohol botste ik via mister Google op een site van de Bioethanolfederatie. Ik nam contact op en vroeg of er een mogelijkheid was ethanol te leveren. Mijn verbazing was groot dat het antwoord onmiddellijk ja was. Er werd gevraagd welke hoeveelheid ik nodig had. In deze tijd van tekorten wenste ik een grote hoeveelheid te bestellen en ik antwoordde 300 liter. De reactie die toen kwam was wel ontvullend. De man, die mij vriendelijk te woord stond, zei dat ik alleen een volledige boot of een trein ethanol kon bestellen. Kleine hoeveelheden leveren, volgens zijn normen, wat niet mogelijk. Ik zei dat mijn apotheek niet voorzien was om een boot te laten aanmeren en bedankte voor het genereuze aanbod. De man aan de lijn vroeg toch even na wat nu juist het probleem was. Ik schetste het tekort aan ethanol in de medische sector. Hij was verbaasd vermits er een productie van 23 000 000 liter per jaar is in België en er dus geen tekort aan ethanol kan bestaan. Deze ethanol wordt geproduceerd voor biobrandstoffen. Ik benadrukte de ernst van het probleem en hij beloofde terug contact op te nemen.

Eén dag later nam mijnheer Lemahieu, de secretaris-generaal van de Belgisch Bioethanol Federatie, terug contact met me op. Hij begreep de ernst van het probleem en had een oplossing. Ethanol kon via stokerijen snel in kleine hoeveelheden aan apotheken geleverd worden. Enige medewerking van FOD financiën was nodig om de apotheker accijnsvrij te stellen.

Er werd contact genomen met de FOD financiën die vrij snel toestemming gaf en het mogelijk maakte dat apothekers deze ethanol voor handgel konden gebruiken mits het bijhouden van een register. Mijnheer Lemahieu beloofde dat de bioethanolsector de nodige stappen zou ondernemen zodat ethanol voldoende voor de medische sector beschikbaar zou zijn en de federatie schonk 23 000 liter ontsmettende handgel aan de hospitalen. Door een toevallig contact werd een probleem opgelost door het engagement van een grote mijnheer; bedankt mijnheer Lemahieu!

Dit geheel kwam dus tot stand door een goede samenwerking van KAVA, APB en de Bioethanolsector. Wij wisten snel de politiek te overtuigen zodat de apothekers in staat waren de Belgische bevolking van handgel te voorzien.

Het toont aan dat de galenische kennis van apothekers essentieel is voor de volksgezondheid. Wij zijn in staat snel, efficiënt en flexibel bereidingen te maken wat niet mogelijk is door de industrie. Het is van groot belang dat deze vaardigheid behouden blijft.

COVID-19 barometer

Eline Tommelein (VUB-professor aan de faculteit Geneeskunde en Farmacie)

Toen de crisis uitbrak, merkte ik via diverse kanalen dat er veel onduidelijkheden waren. Apothekers waren ongerust, wisten niet wat hen te wachten stond en de informatievoorziening verliep stroef. Om duidelijker in kaart te brengen waar de noden zaten en om te monitoren wat zich precies afspeelde, besloten we zelf initiatief te nemen en een observationele studie op te stellen. We konden zo monitoren wat zich tijdens de crisis afspeelde en hier achteraf lessen uit trekken.

In eerste instantie startten we volledig zelf. Met ons – weliswaar beperkte team – ontwikkelden we op enkele dagen een vragenlijst, kregen we een goedkeuring van de ethische commissie en rolden we de online bevestigingen uit. Het was echt heel fijn te voelen dat de beroepsverenigingen op elk niveau zich achter dit project schaalden en ons massaal hielpen de boodschap tot bij de apothekers te krijgen.

Nadien werd het project ingekanteld in een bredere bevestiging van de eerste lijn, de COVID-barometer. Doordat we zo snel geschakeld hadden in het begin, waren we – samen met de huisartsen en wachtposten – het enige zorgberoep dat data verzamelde voor de hele periode via de COVID-barometer. Ons beroep heeft hierdoor meer visibiliteit gekregen binnen de eerste lijn.

De apotheker is op veel plekken het hart van de zorgverlening. In deze crisistijd was de apotheker voor veel mensen hét aanspreekpunt om betrouwbare informatie te verkrijgen.

Bovendien hebben we gezien dat apothekers enorm weerbare mensen zijn. We zagen dat elke apotheek maatregelen trof – nog lang voor de eerste adviezen er waren. De overheid moet er echt dringend werk van maken om apothekers te erkennen voor de geleverde inspanningen.

MEDI-SFEER

[HOME](#) [NIEUWS](#) [CONGRES](#) [SHEER](#) [AGENDA](#) [VIRTUEEL](#) [OPNIES](#) [MEDILIX](#)

[# MSHB - Nieuws](#) [Meer dan helft van apothekbezoeken is corona-gerelateerd \(Onderzoek VUB\)](#)

Meer dan helft van apothekbezoeken is corona-gerelateerd (Onderzoek VUB)

© 20 mei 2020

Bij meer dan de helft van de bezoeken aan de apotheek wordt advies en advies gevraagd in verband met COVID-19. Dat blijkt uit de laatste peiling van een tweejaarlijkse barometer die de Vrije Universiteit Brussel (VUB) afneemt bij de Belgische apotheken. Ze blijven ook kampen met een tekort aan beschermingsmiddelen.

De apotheken zijn voor veel mensen een eerste aanspreekpunt. De resultaten van de VUB-barometer, die het laatst werd afgenomen tussen 20 en 25 april, tonen dat meer dan de helft van de bezoeken corona-gerelateerd is en dat de apothekers dagelijks drie keer meer telefonisch geraadpleegd worden voor advies dan in normale tijden.

"We zien dat het aantal bezoeken aan de apotheek slechts licht gedaald is tegenover reguliere periodes. Apotheken besteden hierdoor, zonder extra vergoeding, een significant aandeel van hun tijd aan het beantwoorden van adviesvragen in verband met COVID-19", stelt Eline Tommelein, VUB-professor aan de faculteit Geneeskunde en Farmacie.

'Die cruciale rol wordt door heel veel partners in de eerste lijn erkend. Het is dan ook spijtig om te zien dat de overheid achterblijft.'

Handontsmetting in ELZ Noord Antwerpen

Jeroen De Vleeschouwer (apotheker te Schoten, actief in ELZ Noord-Antwerpen)

Eind maart is er tekort aan ongeveer alles, zoals ook handontsmetting. Onze ELZ was gecontacteerd door 'ondernemers' die hun ontsmetting wilden verkopen aan enorme woekerprijzen. Het ELZ stelde me de vraag om de prijs eens te toetsen aan de realiteit. Ze zochten concreet 100 liter handontsmetting die op enkele dagen tijd kon geleverd worden. Die zou gebruikt worden in o.a. de triagepost en schakelzorgcentra. Ik heb toen actie ondernomen om dit door de apothekers te laten maken en leveren.

Door de schaarste aan ontsmettingsalcohol zou er samengewerkt moeten worden. Geen enkele apotheek had zomaar 20 vaatjes ontsmettingsalcohol op overschot staan. Er werd een mail opgesteld die via KAVA naar alle apothekers binnen onze ELZ werd verstuurd. Opzet was eenvoudig: levering per bidon van 5 liter volgens WHO formule, vaste prijs op factuur, reactie vereist ten laatste de dag nadien. Apotheken konden hun bidons binnenbrengen bij twee apotheken binnen de ELZ. De reacties stroomden ongelooflijk snel binnen. Met 12 apotheken werd op enkele uren tijd 100 liter bijeen gekregen. Enkele dagen later werd alles netjes afgehaald in de twee apotheken. Zeer positieve actie en een mooie opportuniteit voor de apothekers!

VERENIGING

Door de contacten en aanwezigheid sedert geruime tijd binnen ELZ, zijn we een partner die wordt geraadpleegd bij vragen en in crisissituaties.

'Er is een enorme wil bij de apothekers om onze rol zichtbaar te maken, liefst op een zeer concrete manier.'

Daarom werd deze oproep ook zo goed en snel beantwoord. Meteen hadden veel collega's ook een antwoord op de vraag: 'Wat doet zo'n ELZ eigenlijk concreet?'

EERSTELIJNSZONE
Noord Antwerpen

TITEL

Beste collega's van ELZ Noord Antwerpen,

Er is in onze eerstelijnszone concrete vraag naar handontsmetting in grote hoeveelheden. Die zal gebruikt worden voor de eerstelijnszorgverstrekkers en het (nog niet geopende) schakelpunt, later maarschijnlijk meer hierover.

Ik heb vandaag de uitdrukkelijke vraag gekregen of de apothekers hiervoor kunnen zorgen.

Concreet gaat het over:

- * 100 liter handontsmetting formule WHO
- * Te leveren in bidons van 5 liter (20 bidons in totaal dus)
- * Elke apotheek binnen de ELZ kan bidon(s) maken, volgens WHO formule 1 (ethanol, zurestofvater en glycerine, zie bijlage)
- * **DEADLINE** bevestiging als apotheek: morgen, vrijdag 26/3, vóór 15u, via mail.
- * Levering door apotheek: volgende week
- * Verzamelen in 2 apotheken (dus zelf te brengen naar daar): Apotheek Bloemendaal (Schoten) en Polderapotheek (Slabroek)
- * Vaste prijs per bidon: 75€ per 5 liter op factuur (factuurgegevens volgen later)

Bevestigen enkel via info@apotheekbloemendaal.be met vermelding van aantal bidons.

Dit is een mooie opportuniteit voor de apothekers. Doe jullie best aub!

Als er nog vragen zijn, laat gerust weten.

Plexischermen voor de apotheker

Pieter Goossens en Nadine Veldman (KAVA-collega's beroepsondersteuning)

Het was van cruciaal belang dat onze apothekers de continuïteit van zorgverlening konden blijven garanderen in een veilige omgeving. De groepsaankoop van plexiglazen schermen kwamen tot stand dankzij verschillende factoren:

- In het nieuws werd uitdrukkelijk en veelvuldig vermeld dat het COVID-19 virus verspreid wordt via speeksel (o.a.). Social Distancing en/of een barriere tussen twee personen plaatsen was (en is nog steeds) één van de eerste maatregelen die snel moesten worden genomen.
- Onze voorzitter Philippe Van Reeth had ons in diezelfde periode een advertentie toegestuurd van een Italiaanse leverancier die plexiglazen schermen produceert.
- In de beginperiode van de pandemie in België was de overrompeling en verwarring overal. De nood om de koe bij de horens te vatten en onze apothekers en hun personeel extra bescherming aan te bieden was hoogdringend.

Meerdere leveranciers hebben gereageerd, maar de keuze om samen te werken met Metaplex was vlug gemaakt – vooral dankzij het enthousiasme en de bereidwilligheid van de zaakvoerder Michel Haazen, die onmiddellijk die extra stappen heeft gezet om onze apothekers te kunnen helpen. Binnen 24u had hij een eigen ontwerp klaar, extra personeel opgetrommeld om toch te komen werken (het bedrijf had net de productie stilgelegd en was gesloten omwille van de lockdown), leveranciers van plexiglas aan te spreken (zodat we de garantie kregen genoeg basismateriaal ter beschikking te hebben) en de productie onmiddellijk opgestart.

De zoektocht naar een geschikte logistieke partner verliep niet zo vlot. Gezien de grote afmeting van de schermen was geen enkele koerierdienst bereid deze te transporteren. Uiteindelijk is Bpost toch akkoord gegaan om de schermen tot bij de apotheken te leveren. Het is hier dat Murphy zijn willetje opdrong. Een com-

'Met het Italiaanse model als voorbeeld hebben we onmiddellijk verschillende Belgische leveranciers gecontacteerd met de vraag of ze iets soortgelijks konden aanbieden op korte termijn en aan een democratische prijs.'

puterpanne in de sorteercentra van Bpost zorgde voor een enorme vertraging in het leveren van de schermen. Bovendien – het moest allemaal snel gaan – werden de schermen met een minimale bescherming verzonden, waardoor verschillende beschadigd werden tijdens het vervoer. Al doende leert men (ook van z'n fouten) ... we zijn in ieder geval klaar voor de volgende pandemie! Hier toonde Metaplex terug een enorme bereidwilligheid door extra schermen (deels gratis) te produceren om de beschadigde zo vlug mogelijk te vervangen.

Ondertussen was de groepsaankoop bekendgemaakt aan alle Vlaamse apotheken – uit solidariteit werd deze actie opengesteld aan iedere apotheek, ongeacht of ze lid waren bij KAVA of een andere beroepsvereniging – en stond de teller al vlug op meer dan 400 bestellingen. Door de grote vraag kon Metaplex de productie maar net volgen. Het KAVA-personeel is zelfs nog enkele dagen ter plekke gaan helpen.

VERENIGING

Plexischermen bis

Kathleen Simons (apotheker in Rumst)

Aanleiding: lockdown: iedereen was plots bang, het werd 'echt'. We wilden met het hele team goed beschermd zijn omdat wij met zoveel mensen in contact zouden komen en vice versa zo ook andere mensen zouden kunnen besmetten. Er was toen paniek onder de bevolking.

Ik had een bevriend schrijnwerker al gevraagd om te komen maar toen bleek plexi plots moeilijk te vinden. Op hetzelfde moment had mijn moeder in Schilde zo'n scherm gezien en die is er direct achteraan gegaan waar dat vandaan kwam. Uiteindelijk heb ik een scherm besteld bij Absoluut Hout, heel duur wel, maar bescherming was super noodzakelijk dus dat primeerde.

Wat heb ik geleerd: apothekers zijn een absolute noodzaak in het roulement, apothekers blijven knallen in eender welke omstandigheden, we plooiën ons om iedereen te kunnen blijven helpen. We hebben ons in alle mogelijke bochten gewrongen om alle benodigdheden en bescherming te kunnen blijven vinden en aanbieden.

Open brief aan Wilmès en De Block

Dirk Broeckx (apotheker te Antwerpen, actief in diverse werkgroepen en projecten)

Na het lezen van de plotse beslissing op 3 mei om mondmaskers door supermarkten te laten verdelen, begon ik spontaan de open brief te schrijven. We hadden zes weken lang in de apotheek keihard gewerkt om alle ontbrekende materialen toch ergens bijeen te schrapen (alcohol, flessen, maskers, grondstoffen ...), waren zelf ferm ziek geweest en hadden ons lang en strikt in quarantaine geplaatst om personeel en patiënten te beschermen. De onzinnige beslissing van de ministers deed de dam barsten en ik moest mijn mening kwijt.

Ongelooflijk genoeg kreeg ik nooit enig antwoord van de twee geadresseerde dames; zelfs geen berichtje van ontvangst. Intussen is duidelijk geworden hoe de politici al maandenlang systematisch geknoeid hebben op alle vlakken. Ook dit stukje van de lange mondmaskersaga bleek een zuiver politieke beslissing te zijn. Alleen Philippe De Backer reageerde: een halfbakken uitleg dat de supermarkten dreigden de stocks die ze intussen hadden aangelegd naar het buitenland af te voeren. Als

je ziet welke rommel en elders afgekeurde maskers ze daar hebben verkocht, hadden ze dat beter gedaan; andere supermarkten bleken nog helemaal geen voorraad te hebben; het verhaaltje dat ze zonder winst en voor een goed doel zouden worden verkocht bleek ook een leugen.

Wat er in de week na de open brief gebeurde gaf me een dubbel gevoel. Binnen onze eigen sector ging de brief meteen viral en er kwam een vloedgolf aan positieve reacties. De boodschap had duidelijk een gevoelige snaar geraakt. KAVA deelde de brief op de website en Siilo. Ik activeerde ook mijn oude blog www.de7de.be. Veel gewone burgers bleken de brief te hebben gelezen, geapprecieerd en gedeeld. Maar we incasseerden ook een drietal schokkende haatmails. De brede pers besteedde er geen aandacht aan. Dat ook APB de brief in alle talen doodzweeg, deed pijn. Het leek een steen in het water: na een week waren de rimpels verdwenen.

GAZET VAN ANTWERPEN Auto Immo Jobs Shop

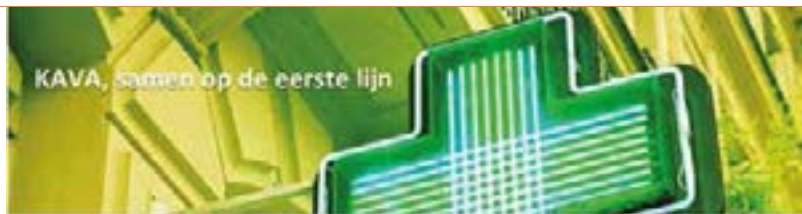
GVA NIEUWS GEMEENTE SPORT DOEN! VIDEO MIJN ARTIKELS

Antwerpse apotheker: "Ik heb het zowat gehad met De Block en Wilmès"

04/05/2020 om 18:54 door ATV Pri

'Is er uiteindelijk iets veranderd? Ik vrees van niet.'

Maggie De Block postte een video boodschap, maar die vond ik ronduit zielig. Ze las de dankbaarheid af van een spiekbriefje. Geen gemeend excuus voor het feit dat we aan ons lot waren overgelaten. Geen oprecht of warm dankjewel dat we desondanks onze plan trokken en mee het verschil hadden gemaakt. We blijven het vergeten zorgberoep. Men maakt plannen om zorgverstrekkers een strategische stock beschermingsmateriaal te geven voor volgende crisissen. Artsen, specialisten, tandartsen, verpleegkundigen zullen rijkelijk bediend worden. Apothekers? Noppes.

Nieuwsflash 03-05-2020

Open brief aan de politiek

Mevrouw de Minister,

Uw recente beslissing dat supermarkten mondmaskers mogen verkopen door de aanpassing van het ministerieel besluit dat de verkoop in apotheken regelde, is de druppel die voor mij de emmer doet overlopen ...

Ze staat de open brief die collega Dirk Broeckx vandaag versuurde naar de bevoegde ministers. En waarin hij allicht ook een deel van jullie frustraties verwoordt.

Reageren kan ook via Sileo.

Klik hier om de integrale versie te lezen ...

Ik heb twintig jaar lang gelobbyd toen ik op APB was. Ik weet dus hoe moeilijk dat is. Wanneer ik zie hoe weinig de overheid rekening met ons houdt, is er nog veel werk aan de winkel. Systematisch screenen en testen kan perfect via de apotheek. Vaccinatie in de apotheek moet nu realiteit worden. Tijdens de Corona crisis hebben we onze weerbaarheid en troeven duidelijk getoond. Daarvoor moeten we ook daadwerkelijk erkend en gerespecteerd worden.

URIAGE
EAU THERMALE

Bariésun 100

EXTREEM BESCHERMENDE FLUID SPF50+

DE HOOGSTE BESCHERMING*
VOOR DE HUID DIE GEEN ZON VERDRAAGT

GOED VERDRAGEN DOOR DE HUID¹

REGELMATIG GEBRUIK²

BEPERKT LETSELS ALS GEVOLG VAN BLOOTSTELLING AAN DE ZON¹

• ZONNEBRAND • OEDEEM • AFSCHILFERING

Bariésun tast de koralen niet aan**

Klinische studie onder toezicht van dermatologen bij 30 proefpersonen met een idiopathische fotodermatose (59%) of een aandoening die door de zon wordt verergerd (41%). Bariésun 100 tweemaal per dag, om de 2uur bij blootstelling aan de zon. 1. Evaluatie door dermatoloog, 2. % tevreden reacties. In het Uriage gamma. **Test op koraalknoppen die in contact werden gebracht met Bariésun producten, uitgez. getinte producten.

Huisapotheker en begeleiding chronische patiënt

Joke Opsomer (verantwoordelijke opleidingen Meduca)

Op KAVA kwamen er wel wat vragen binnen over enkele wettelijke en praktische aspecten rond het delen van medische gegevens van patiënten. Denk maar aan de beschikbaarheid van een up-to-date medicatieschema (ambulant & in het ziekenhuis), het al dan niet veilig meegeven van een schema aan familie of mantelzorgers, het opstellen of wijzigen van een informed consent ...

Door de crisissituatie kwamen apothekers met vragen over situaties waarin ze nooit eerder beland waren.

Gezien de kennis en expertise van eenlijn.be omtrent dit onderwerp legden we deze vragen voor aan projectleider Dirk Broeckx, die de vragen voor ons in een filmpje beantwoordde. De helpdesk van eenlijn.be is bovendien steeds bereikbaar om dergelijke vragen mee te beantwoorden. Daarnaast zijn er ook heel wat digitale opleidingswegen die worden aangeboden over dit onderwerp.

**Chronische patiënt?
Denk aan je medicatieschema.
Het kan je leven redden!**

Ik maak me zorgen over COVID-19... Stel dat ik naar het ziekenhuis moet?

Neem dan zeker je medicatieschema mee. Of minstens mijn naam en telefoonnummer zodat ze me kunnen contacteren.

Je huisapotheker is er voor jou.
Zeker nu!

www.apotheek.be

'In dergelijke situaties blijft het gezond verstand gebruiken de hoofdboodschap.'

Het is echter wel belangrijk een goede kennis te hebben van de wettelijke aspecten of je hierover te informeren zodat je op de hoogte bent van de verschillende issues rond gegevensdeling. In het delen van de medische gegevens hebben we als apotheker een sleutelrol, die belangrijk is en waarbij we met onze kennis rond medicatie een meerwaarde kunnen bieden voor de zorg van de patiënt.

Ontstekingsremmers bij COVID-19 patiënten

Silas Rydant (verantwoordelijke MFO Meduca)

Er waren verschillende artikels en opinies verschenen op social media omtrent een mogelijk klinisch gevaar van het gebruik van ontstekingsremmers bij COVID-19 patiënten. Enerzijds zouden patiënten die reeds NSAID's innemen voor andere aandoeningen gevoeliger zijn om besmet te worden met COVID-19 en anderzijds zouden patiënten met COVID-19 die een NSAID innemen voor de koorts ernstigere klachten vertonen. En paracetamol werd hierbij als veilig alternatief naar voren geschoven.

Ondanks de beperkte wetenschappelijke evidentie hierover namen verschillende autoriteiten dit voor waar over. We zagen al snel in dat dergelijke communicatie zou kunnen leiden tot een hamstergedrag op paracetamol, waardoor er mogelijk tekorten konden ontstaan (cfr. toiletpapier). We wilden absoluut vermijden dat er tig verpakkingen paracetamol bij mensen thuis zouden liggen, terwijl patiënten met een absolute contra-indicatie voor NSAID (denk aan hartfalen) geen toegang meer zouden hebben tot een veilig basisgeneesmiddel.

We hebben snel ingezet op twee sporen. Ten eerste wilden we vooral de wetenschappelijke evidentie omtrent de communicatie nuanceren. Paracetamol is en blijft natuurlijk de eerste en veiligste keuze in geval van koorts, maar dat wil niet zeggen dat het gebruik van NSAID onveilig zou zijn. Hiervoor hebben we een reactie gevraagd aan prof. apr. Hans De Loof die voor ons de literatuur heeft uitgepluisd en hier een kort filmpje over heeft gemaakt dat via Siilo werd verspreid. Ten tweede moesten we ervoor zorgen dat paracetamol beschikbaar bleef voor diegenen die het echt nodig hebben (chronische pijn, CI voor NSAID). Hier zijn we een actie opgestart op 17 maart om apothekers te motiveren de verkoop van paracetamol te beperken per familie en te registreren in het GFD. In een tweede fase zou ook het FAGG deze redenering volgen door een quota op te leg-

The screenshot shows a document from the Association of Pharmacists (apb) titled 'Coronavirus (COVID-19) Hamstergedrag in apotheek'. The main heading is 'Coronavirus (COVID-19): Maatregelen om hamstergedrag in de apotheek tegen te gaan'. Below this, it states: 'De desinformatie van het publiek gaat snel, zeker met krantenkoppen. Het is aan ons, het apothekerskorps, om de nodige nuance en duiding te geven aan onze ongeruste patiënten.' It then lists three points under 'De feiten op een rijtje': 1. Paracetamol is en blijft eerste keuze bij griepachtige aandoeningen; 2. Het hamstergedrag van paracetamol kan leiden tot beschikbaarheidsproblemen; 3. Ibuprofen vormt een alternatief bij onbeschikbaarheid van paracetamol, zoals dat altijd al geweest is. De meest recente info (zie hieronder) verandert daar niets aan. Below this, it asks 'Hoe kan je als apotheker reageren?' and states: 'Om het hamstergedrag in de apotheek tegen te gaan, vragen we met aandrang aan alle apothekers om:'

gen aan de groothandels en de verkoop via de officina te beperken.

Er zijn verschillende zaken die we hieruit kunnen leren. We zijn en blijven een objectief en betrouwbaar kanaal waar mensen zonder afspraak terecht kunnen voor wetenschappelijk advies.

'We moeten berichten over geneesmiddelen op social media absoluut volgen om te weten wat er leeft. Vroeg of laat komen patiënten dit toch vragen.'

Dus proactief onze leden op een wetenschappelijke manier informeren en niet wachten op de grote toeloop van bezorgde patiënten.

Daarnaast vinden we het als maatschappij vanzelfsprekend dat we vlot toegang hebben tot geneesmiddelen. Maar er zijn toch talloze problemen opgedoken rond bevoorradings en stock. Niet enkel in de publieke officina, maar in de gehele gezondheidszorg. Daarom is het registreren en zinvol afleveren van alle medicatie (dus ook OTC) des te belangrijker.

Getuigenissen verzameld door **Nico Carpriau** – Beroepssteuning KAVA

SOS BANCONTACT

- 7/7
- bel SOS-lijn
- reserveer online
- spoedlevering

KAVA stelt 2 mobiele betaalterminals ter beschikking aan haar tariferende klanten in geval van:

- panne van uw bancontacttoestel;
- uitvallen van uw internet of telefoonlijn;
- extra toestel nodig tijdens drukke periodes (bv. wachtdienst).

- ≡ Zeer voordelige tarieven
- ≡ 50 gratis transacties per dag
- ≡ Zelf afhalen of geleverd aan apotheek
- ≡ Geen abonnement vereist
- ≡ Geen wifi of internet nodig

BEL
03/280 15 19

WWW.KAVA.BE/SOSBANCONTACT

EEN EIGEN HUISMERK?

MAAK EEN VERSCHIL IN HET HUIDIGE
ZORGLANDSCHAP!

WOENSDAG

07/10/2020

20u15 - 22u15

**KAVA CONGRESCENTRUM
TUINZAAL**

Consciencestraat 41
2018 Antwerpen

GRATIS

voor leden van KAVA en
titularissen van een bij
KAVA tarifierende apotheek.

€25/les

(€30,25 incl btw)
voor apothekers
die geen lid zijn

Natuurlijk kan de individuele en zelfstandige apotheek nog het verschil maken in het huidige zorglandschap. Over farmaceutische zorg, eigen klemtonen, persoonlijke begeleiding van specifieke patiënten via concrete projecten etc. organiseerde KAVA in het verleden al vaak opleidingen.

Tijdens deze infoavond lichten we toe hoe je met een eigen merk de apotheek nog meer in de schijnwerper kan stellen.

- Waarom zou ik dat doen?
- Welke strategie gebruik ik daarvoor?
- Wat zijn de juridische aspecten?
- Wat is het verschil in status tussen voedingssupplement, magistrale en officinale bereidingen ...?
- Welke partners kunnen me hierbij ondersteunen?

SPREKERS:

Philippe Van Reeth (voorzitter KAVA)
Frederic Germain (Innoventis Pharma)
Daan Bergers (Magis Pharma)
Workshops door partners

INSCHRIJVEN
WWW.KAVA.BE/AGENDA

Kan je toch niet deelnemen? Schrijf je dan uit via je persoonlijke pagina op de website.

PERSONALIA

Geboortes

ELLIE

Op 31 mei 2020, tweede kindje van de heer en collega Sandy en Jessica Moens-CHEUNG uit Berchem.

MIL

Op 12 juni 2020, derde kindje van collega's Jeroen en Liesbeth DE VLEESCHOUWER-CLINCKEMALIE uit Leest; kleinkindje van collega's Bart en Sabine DE VLEESCHOUWER-WINTGENS uit Schoten.

KAVA wenst de jonge ouders van harte proficiat!

Overlijdens

Op 13 april 2020 overleed op de leeftijd van 77 jaar mevrouw Hilda Trimpeneers, echtgenote van collega Thierry DESBUQUOIT uit Merksem.

KAVA betuigt de familieleden haar oprechte deelneming.

ANTWERPS FARMACEUTISCH TIJDSCHRIFT
NUMMER 5 - 2020

98^e jaargang
Tijdschrift van de Koninklijke Apothekersvereniging
van Antwerpen
Verschijnt 9x per jaar
Wettig erkende beroepsvereniging

Hoofdredacteur
Apr. Karen Delaetere

Verantwoordelijke uitgever
Apr. Kris Deckers
Lange Leemstraat 187 - 2018 Antwerpen
Tel: 03/280 15 01 - Fax: 03/218 57 40

Internet: <http://www.kava.be>
E-mail ons als u vragen heeft met betrekking tot :
lidmaatschap leden@kava.be
redactie aft aftredactie@kava.be
adverteren advertenties@kava.be
abonnementsen allerlei abonn@kava.be
accountancy acc@kava.be
tarifieringsdienst tarifieringsdienst@kava.be
juridische aangelegenheden jurist@kava.be
personeelszaken personeel@kava.be
algemeen info@kava.be

Redactieraad
- Aprs. K. Delaetere, S. Gielen, L. Hooft, D. Kenis,
M. Madany, E. Maes, A. Robberechts, F. Van kerckhoven
en C. Van Meerbeeck.
- N. Carpriau en A. Meskens.

De wachtdienstregeling Antwerpen is te bekomen

via Internet: <http://www.geowacht.be>
via Centraal telefoonnummer: 0903/99 000

Vormgeving
Double Click bvba
www.double-click.be

Druk
Daddy Kate nv
Albert Van Cotthemstraat 54
1600 Sint-Pieters-Leeuw
Tel: 02 333 00 00
www.daddykate.be

D/1990/3286/01
ISBN 90-70472-287

IN VOLGENDE AFT:

- Dossier magistrale bereidingen
- Interacties van onder het stof
- Fiscaal nieuws

AFT 6 van 2020 verschijnt in september!

Wenst u artikels te scannen, digitaal op te slaan, te drukken, meermaals te kopiëren of commercieel te gebruiken? Contacteer Pieter Goossens: pieter.goossens@kava.be.

Slechts volgende advertenties worden toegelaten: geregistreerde geneesmiddelen met bijsluiters; niet geneeskrachtige producten met APB-controlelabel; diensten in de farmaceutische sector; niet-farmaceutische producten en diensten. De adverteerders mogen niet in concurrentie zijn met de verschillende KAVA-diensten en/of strijdig zijn met de algemene belangen, verdedigd door de KAVA. Zij mogen ook niet strijdig zijn met de eer en de waardigheid van het beroep. Om deze redenen kan elke inlassing geweigerd worden door de verantwoordelijke uitgever. Onafgezien van deze voorwaarden berust de verantwoordelijkheid van de inhoud van de opgenomen reclame bij de firma die de advertentie plaatst en niet bij de uitgever.

Abonnementsvoorwaarden

Leden van de Koninklijke Apothekersvereniging van Antwerpen ontvangen het tijdschrift uit hoofde van hun lidmaatschap. Abonnementen voor niet-leden (€ 42,40/jaar inclusief btw) worden stilzwijgend telkens voor een jaar verlengd indien niet vóór 1 december een schriftelijke opzegging is ontvangen. Abonnementen kunnen worden onderschreven door storting van het verschuldigd bedrag op rek. nr. BE18 6451 3333 9265 met vermelding van referentie abonn. AFT 2020. Losse nummers zijn verkrijgbaar aan € 5,50. Adreswijzigingen en dergelijke dienen uitsluitend te worden gericht aan de Administratie van het AFT, Lange Leemstraat 187, 2018 Antwerpen of via abonn@kava.be.

Totaalinrichting
-
Van ontwerp
tot uitvoering
-
Eigen productie

Agencement total
-
De la conception
à la réalisation
-
Propre production

Postweg 297 | 1602 Vlezenbeek
T 02 532 43 56 | Fax 02 532 15 46
www.pharmadecor.be | info@pharmadecor.be

Samen bewuste keuzes maken Nu meer dan ooit

UW ZORG
Mijn zaak

 **Bank
J. Van Breda & Co^c**
Enkel voor ondernemers en vrije beroeper

www.bankvanbreda.be